

Jaarstukken 2023

Van collectie naar connectie

INHOUD

JAARSTUKKEN 2023

Inleiding 3

1. Doelstellingen 5
   - 1.1 Collectiebeheer 6
   - 1.2 Publieksbereik 6
   - 1.3 Educatie 6
2. Informatiefunctie 7
   - 2.1 Gemeentearchief Assen 8
   - 2.2 Rijksarchieven 8
   - 2.3 Provinciaal archief 9
   - 2.4 E-depot 10
   - 2.5 Lagere overheden en erfgoedpartners 11
   - 2.6 Depotbeheer en acquisitie 12
   - 2.7 Foto- en filmarchief 13
3. Erfgoedfunctie 15
   - 3.1 Online diensten 16
   - 3.2 Social media 17
   - 3.3 Individuele dienstverlening 19
   - 3.4 Educatie 20
   - 3.5 Publieksactiviteiten 21
   - 3.6 Projecten 24
4. Bestuur en beleid 25
5. Paragrafen 27
   - 5.1 Bedrijfsvoering 28
   - 5.2 Onderhoud gebouw en terrein 30
   - 5.3 IT 30
   - 5.4 Weerstandsvermogen en risico 31
   - 5.5 Financiering 35
   - 5.6 Verbonden partijen 36
6. Jaarrekening 37
   - 6.1 Balans per 31 december 2023 38
   - 6.2 Overzicht van baten en lasten 39
   - 6.3 Resultatenanalyse 2023 41
   - 6.4 Waarderingsgrondslagen 43
   - 6.5 Toelichting op de balansposten 46
   - 6.6 Toelichting overzicht van baten en lasten 53
   - 6.7 Rechtmatigheid 57
7. Overige gegevens 59
   - 7.1 Voorstel tot bestemming resultaat over 2023 60
   - 7.2 Verklaring algemeen bestuur 60
   - 7.3 Controleverklaring accountant 60
8. Bijlagen 65

Neem contact op met het Drents Archief 73

Veel voorkomende begrippen en afkortingen 74

Inleiding

Het Drents Archief is een openbaar lichaam op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De gemeenschappelijke regeling (GR) wordt gevormd door het Rijk en de gemeente Assen. De activiteiten van het Drents Archief zijn grofweg in twee hoofdtaken onder te verdelen: de informatiefunctie en de erfgoedfunctie. We geven invulling aan onze wettelijke taak door de archieven van onze GR-partners en de provincie Drenthe te beheren. Daarnaast vervullen wij een publieke taak om de schatten aan informatie die wij in onze depots bewaren voor een breed publiek toegankelijk te maken.

Het verslagjaar 2023 is het derde jaar van onze Strategische Visie 2021-2024 *Van collectie naar connectie* waarin we het belang van onze collectie als basis van onze organisatie benadrukken. Vanuit onze collectie maken we connectie met onze omgeving; vanuit de collectie volgt de publieksgerichte erfgoedtaak.

Belangrijk onderdeel van die collectie is het rijksarchief, dat wij als rijksarchivaris in de provincie beheren en ontsluiten. Wanneer de nieuwe Archiefwet in werking treedt, vervalt de taak van rijksarchivaris in de provincie. Het beheer van het bestaande rijksarchief kan wel aan een Regionaal Historisch Centrum (RHC) als het Drents Archief worden gedelegeerd. Voorwaarde daarvoor is dat het RHC een gemeenschappelijke regeling blijft, wat in het verslagjaar mogelijk gemaakt is door de toetreding van het Waterschap Drents Overijsselse Delta tot onze GR. Daarnaast vinden nog gesprekken plaats met diverse gemeenten over toetreding tot onze GR, waardoor het Drents Archief zijn positie in de regio nog verder kan versterken.

Behalve de zorg voor het Drentse erfgoed is aansluiting op onze e-depotvoorziening (voor digitale archivering) een belangrijk argument voor gemeenten om toetreding tot de GR te overwegen. Het Drents Archief profileert zich de afgelopen jaren steeds duidelijker als archiefexpert, ook voor born digital archieven. Daarnaast worden in de nieuwe Archiefwet de eisen die aan overheden worden gesteld strenger. Denk bijvoorbeeld aan de verplichte aanstelling van een archivaris. Deze eisen vormen ook aanleiding voor overheden om een nauwere samenwerking met het Drents Archief aan te gaan.

Onze basis, de collectie, is in het verslagjaar weer verder uitgebreid. Er zijn interessante acquisities gedaan, zowel in documenten als in (audio)visueel materiaal. Bijzonder ook was de formele schenking van het archief van de Maatschappij van Weldadigheid. De schenking biedt ons nog meer mogelijkheden om dit bijzondere archief te ontsluiten voor het publiek.

Via diverse communicatiekanalen bereiken we een steeds groter publiek. Dat is immers een van de belangrijkste doelstellingen: met de prachtige archieven die wij beheren in onze depots verbinding maken met het publiek en de maatschappij van nu. *Van collectie naar connectie*!

Corinne Rodenburg
Directeur

A. G. G. SUTHERLAND BOIJAARDS
1. Doelstellingen

De kerndoelen die in onze strategische visie *Van collectie naar connectie* zijn vermeld, vormden in het afgelopen jaar de leidraad voor al onze activiteiten.

1.1 Collectiebeheer

We breiden onze collectie voortdurend uit met waardevol Drents erfgoed om het Verhaal van Drenthe in lengte van dagen te kunnen blijven vertellen. Om die uitbreiding beheersbaar te houden, hebben we in het verslagjaar een acquisitieprofiel opgesteld onder de noemer Drenthe vatten in de tijd. Hierin hebben we vastgesteld welke 'witte vlekken' we in onze collectie hebben en welke bronnen we daarom bij voorkeur acquireren om het Verhaal van Drenthe compleet te maken. Daarnaast hebben we onszelf termijnen opgelegd waarbinnen een geacquireerd archief ontsloten zou moeten zijn voor het publiek.

Het verslagjaar waren er een viertal organisaties (gemeenten en provincie) die deelnamen aan de pilots voor ons e-depot. Dit jaar werd nog ten volle benut om ervaring op te doen met als doel te komen tot volledige dienstverlening en duurzame toegankelijkheid van digitale archieven. Niet alleen van Drentse overheden en organisaties maar uiteindelijk ook om particuliere instellingen te kunnen ontzorgen. Hoewel nog niet alle pilots in 2023 volledig werden afgerond zijn voldoende kennis en vaardigheden opgedaan, zodat in 2024 een livegang kan plaatsvinden.

1.2 Publieksbereik

Op basis van de Archiefwet en onze fysieke en digitale collectie faciliteren we de rechtzoekende burger en (wetenschappelijke) onderzoekers in het beantwoorden van hun vragen. Het aantal personen dat dit jaar onze online databases raadpleegde is iets gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. Ook het bereik op social media nam toe. De weekfilm over een boerin uit Kolderveen behaalde een hoogste bereik ooit, 138.000 mensen zagen (een deel van) de film.

In het verslagjaar werden 37 publieksactiviteiten georganiseerd. Naast jaarlijks terugkerende evenementen zoals de Dag van de Drentse Familiegeschiedenis, Open Joodse Huizen|Huizen van Verzet en de Maand van de Geschiedenis, participeerden we ook in het Drentse Van Goghjaar. Met een speciale foto- en webexpositie lieten wij het Drenthe van eind negentiende eeuw zien, de periode waarin Van Gogh enkele maanden in Drenthe verbleef.

1.3 Educatie

Educatie is een van de speerpunten in de huidige beleidsperiode. Om onze lesprogramma's aan te laten sluiten bij de actuele kerndoelen in het onderwijs, hebben wij ons programma-aanbod herzien. Voor het schooljaar 2023-2024 bieden wij het primair onderwijs acht educatieprogramma's aan. Daarnaast bieden wij scholen de mogelijkheid om te kiezen voor een educatieprogramma op maat. In 2023 zijn wij begonnen met de doorontwikkeling van het educatieprogramma *Maak het en kraak het!*, een interactieve route waarbij leerlingen in hun eigen woonomgeving kennisnemen van het leven in de middeleeuwen en het klooster. Verder zijn wij gestart met het ontwerpen van een educatieprogramma over de Molukse identiteit en het bedenken van een plan voor het vernieuwen van de educatiekelder, waarin veel van onze educatieprogramma's worden uitgevoerd.

2. Informatiefunctie

Door het zorgvuldig bewaren en beschikbaar stellen van overheidsinformatie en andere belangrijke informatiebronnen geven wij invulling aan de wettelijke taak en onze informatiefunctie om de archieven van onze partners te beheren. Binnen onze informatiefunctie vallen de volgende onderdelen.

2.1 Gemeentearchief Assen

Overgebrachte archieven van de gemeente Assen worden door het Drents Archief beheerd. In 2023 is ruimte gemaakt in de depots van het Drents Archief, zodat de op termijn over te brengen archieven ook in beheer kunnen worden genomen. De depots voldoen aan de klimaateisen die gelden voor de bewaring van analoge (papieren) archieven. De temperatuur en relatieve luchtvochtigheid worden constant gemonitord. Qua klimaatbeheersing werken we mee aan een pilot van het Nationaal Archief om op een duurzamere manier invulling te geven aan de klimaatbeheersing. In 2024 verwachten we de eerste onderzoeksresultaten.

Voor het in 2023 beschikbaar stellen van 2624 Asser archiefstukken aan burgers, bedrijven en gemeenteambtenaren, beschikt het Drents Archief over een goed uitgeruste Studiezaal. In de regel zijn tijdens openingstijden twee medewerkers aanwezig voor hulp en toezicht. De overgebrachte bouwdossiers van de gemeente Assen worden op dit moment nabewerkt. De materiële staat van deze dossiers liet te wensen over, evenals de toegankelijkheid. In 2023 hebben we een aantal collecties geacquireerd, waarmee we het verhaal van Assen door de eeuwen heen goed kunnen blijven vertellen.

2.2 Rijksarchieven

Op dinsdag 21 november 2023 vond de formele overdracht plaats van het archief van de Maatschappij van Weldadigheid uit de jaren 1859 – 1972. Dit archief is al sinds 1985 in beheer van het Drents Archief, nu is het formeel aan ons geschonken en aan de rijkscollectie toegevoegd. Dit biedt meer kansen tot grootschalige digitalisering vanuit het Rijk waardoor we toegankelijkheid en het bereik van de collectie duurzaam kunnen vergroten. Na digitalisering wordt het archief beter doorzoekbaar en kan er bijvoorbeeld in de nabije toekomst met behulp van handschriftherkenning diagonaal door de archieven worden gezocht. Dit stimuleert niet alleen familieonderzoek maar biedt ook de wetenschap meer mogelijkheden. Daarnaast is de beschrijving van het laatste archiefblok van deze collectie afgerond.

Gedurende het verslagjaar is opnieuw overleg gevoerd tussen RHC's en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) over de aankomende uittreding van het Rijk uit de gemeenschappelijke regelingen van de RHC's. Met de gezamenlijke RHC's is gewerkt aan een nieuwe modelregeling voor de gemeenschappelijke regelingen die voldoet aan de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en die uitgaat van een uitgetreden Rijk.

Na een zorgvuldig voortraject door de voorbereidingscommissie is een Bestuursconvenant opgesteld tussen OCW en de RHC's waarin de uitgangspunten en afspraken rondom de uittreding zijn vastgelegd. Dit document, dat begin 2024 zal worden ondertekend door de Staatssecretaris van OCW en de bestuursvoorzitters, biedt extra zekerheid voor partijen die overwegen toe te treden tot de GR van een RHC.

2.3 Provinciaal archief

Aan het beheer van overgebrachte archiefbescheiden van de provincie Drenthe werd in 2023 uitvoering gegeven door het Drents Archief, onder verantwoordelijkheid van de provinciaal archivaris. Het beheer vindt plaats op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) waarin de onderlinge relaties nader zijn uitgewerkt. In de DVO zijn prestatie-indicatoren vastgesteld. Het aantal archiefbestanden dat het Drents Archief voor de provincie Drenthe beheert, is in 2023 niet gewijzigd. Het betreft 33 verschillende archiefbestanden met in totaal 32.985 inventarisnummers.

Het Drents Audiovisueel Archief (DAVA) werd in het verslagjaar verder uitgebreid. Alle afbeeldingen zijn te raadplegen in de Digilounge van het Drents Archief. Het Drents Archief heeft ervoor gekozen maximaal in te steken op online toegankelijke afbeeldingen. Dit heeft een ingecalculeerd risico met betrekking tot het auteursrecht. Alle auteursrechtenvrije afbeeldingen zijn in ieder geval vrij toegankelijk via onze website.

In 2023 zijn de controles op de materiële staat van de beheerde archieven voortgezet. De depots zijn in het verslagjaar viermaal opgeruimd en schoongemaakt. Iedere maand is via het collectiebehoudsplan een bestandsopname uitgevoerd. Daarnaast werden ook alle aangevraagde archiefbescheiden gecontroleerd voor en na gebruik op de Studiezaal. Het opnieuw verpakken van provinciale archiefbestanden die niet aan de eisen voldoen, is niet geheel volgens plan voortgezet door tijdelijke tekorten in de personeelsbezetting. In 2024 willen we de opgelopen achterstand volledig inhalen.

In het afgelopen jaar heeft het Drents Archief ruimte gecreëerd in de depots. Voor de korte termijn biedt dit enige mogelijkheden voor het overbrengen van archieven. Voor de lange termijn blijven we in gezamenlijkheid met de provincie Drenthe op zoek naar mogelijkheden voor uitbreiding c.q. betere inzet van de depotcapaciteit in Drenthe.

2.4 E-depot

Het jaar 2023 markeerde het laatste volledige jaar van het e-depotproject. Tijdens de pilots in dit project werd onderzocht hoe het Drents Archief duurzame toegang tot digitale archieven van Drentse overheidsorganisaties kan faciliteren. Dit jaar zijn er pilots uitgevoerd met de deelnemende gemeenten en de provincie Drenthe en zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd op het gebied van beleid en processen. Ook is de productieomgeving ingericht, deze staat sinds eind 2023 live en is toegankelijk voor publiek. Gemeenten en andere decentrale overheden zijn via nieuwsbrieven en informatiesessies op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen tijdens het project.

Zo rondden we met de provincie Drenthe een pilot af waarin we bestudeerden hoe geo-informatie duurzaam toegankelijk opgenomen kan worden in een e-depot. We keken welke bestandsformaten daarvoor het meest geschikt zijn en ook hoe kaarten aan publiek getoond kunnen worden na opname. In deze pilot is nauw samengewerkt met Geonovum, het expertisecentrum op gebied van geo-informatie in Nederland. Na afronding van deze pilot voerden wij nog twee pilots uit: we keken in hoeverre het e-depot voldoet aan de eisen van de provincie om de in het e-depot opgenomen informatie beschikbaar te stellen. In de laatste pilot werd geïnventariseerd in hoeverre het bij de provincie in gebruik zijnde documentmanagementsysteem DocBase voldoet aan de aansluitvoorwaarden (MDTO) van het Drents Archief.

Met de gemeente Meppel ontwikkelden we een methode om de informatiehuishouding in kaart te brengen. Deze informatieplattegrond geeft aan waar welke 'lang te bewaren' informatie zich bevindt. Vervolgens is een pilot gestart waarin de processen die een rol spelen bij opname in het e-depot in kaart worden gebracht.

In de pilot met de gemeente Emmen onderzochten we of informatie, die in een Document Management Systeem (DMS) ligt opgeslagen, opgenomen kan worden in het e-depot. Hierbij keken we of het voldoet aan de eisen voor overbrenging en ook of vervroegde overbrenging mogelijk is. Daarna zijn twee parallel aan elkaar lopende pilots opgestart. Bij de eerste bekijken we hoe 'lang te bewaren' informatie, die in vakapplicaties ligt opgeslagen, naar het e-depot kan worden overgebracht. De vraag is of hiervoor een interne archiveringstool als tussenstation van pas kan komen. Verder kijken we naar hoe 'lang te bewaren' informatie van een zaaksysteem, conform MDTO naar het e-depot kan worden overgebracht.

De pilot over het uitplaatsen van archieven, die we samen met de gemeente Borger-Odoorn uitvoeren, is eveneens afgerond. Centraal stonden de processen die zich voor het uitplaatsen lenen, hoe de vernietigingsprocedure verloopt en hoe het vernietigen vanuit het e-depot werkt. In de nog lopende laatste pilot met Borger-Odoorn staat het digitaliseren van bouwdossiers centraal.

Begin 2023 is het voorkeursformatenbeleid opgesteld en gepubliceerd op onze website. In dit beleid is opgenomen welke bestandsformaten volgens het Drents Archief de voorkeur verdienen voor duurzame toegankelijkheid. In grote lijnen volgen we hierbij de handreiking van het Nationaal Archief. Omdat hierin nog geen voorkeuren werden aangegeven over bijvoorbeeld geo-informatie, hebben we de handreiking aangevuld met inzichten uit onze pilots.

2.5 Lagere overheden en erfgoedpartners

Het Drents Archief heeft in opdracht van de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) het VDG-archief geïnventariseerd. De archiefbescheiden zijn daarnaast verpakt volgens de richtlijnen om ze te beschermen tegen stof, licht en invloeden van buitenaf.

Naar aanleiding van het project *Vastgoedboeken van de Duitse bezetter* van Pointer (KRO-NCRV) leverden we twee onderzoeksrapporten op naar Joodse eigendommen. Eén in opdracht van de gemeente Assen en de andere in opdracht van de gemeente Aa en Hunze. Met name het eerste rapport leverde veel media-aandacht op.

Diverse Drentse colleges van burgemeesters en wethouders hebben gebruikt gemaakt van onze uitnodiging om een bezoek te brengen aan het Drents Archief. Na een collegevergadering in onze Laarwoudzaal kreeg het college een rondleiding op maat door het gebouw en depot.

Daarnaast heeft de archivaris het afgelopen jaar werkzaamheden verricht voor de GGD-VRD Drenthe en het Waterschap Drents Overijsselse Delta.

2.6 Depotbeheer en acquisitie

Naast het eerder genoemde opgestelde acquisitieprofiel, hebben we het standpunt ingenomen dat we archieven bij voorkeur als schenking willen ontvangen. Als er aanvullingen komen op de archieven die we al in bewaring hebben, gaan we in gesprek om te bekijken of de archieven alsnog geschonken kunnen worden. Dit zorgt voor meer duidelijkheid over het eigenaarschap en maakt ons niet afhankelijk van eventuele rechtsopvolgers. Bovendien biedt het meer mogelijkheden op het gebied van digitalisering.

In oktober 2023 is het tweede deel van het burgerlijke standarchief verhuisd naar het Nationaal Archief, locatie Emmen. Het gaat dan om huwelijkse bijlagen uit de periode 1811-1942. Voor wat betreft digitalisering van rijksarchieven zijn in november delen van het archief van de Arrondissementsrechtbank te Assen overgebracht naar Heerlen om te worden gescand. Voorafgaand aan deze overbrenging hebben twee collega's van het Nationaal Archief in Den Haag het archief geschouwd. In het najaar van 2023 is er een start gemaakt met het uitbesteden van de depotreiniging waarbij voor de jaarwisseling offertes zijn opgevraagd bij diverse schoonmaakbedrijven die gespecialiseerd zijn in werken volgens een schoonmaakprotocol.

Tot slot hebben medewerkers die in hun dagelijks werk te maken krijgen met het behoud en beheer van fysiek archief in het afgelopen jaar een aantal cursussen gevolgd die werden aangeboden door het Nationaal Archief. Onderwerpen waren *Beestjes en schimmels: waar moet je op letten bij acquisitie en behoud?*, *Richtlijnen voor het verpakken en bergen in een archiefdepot* en *Hanteren van originelen.*

Bijzondere acquisities

- Een klein maar opmerkelijk document dat aan ons is geschonken, is een dagboek afkomstig uit de Nederlandsche garde d'honneur, de vrijwillige eredienst van het Franse keizerrijk. Het is geschreven door de Drentse soldaat Albertus Dassen (1791-1827), die in dienst was van de Fransen. Hoewel het bestaan van dit dagboek bekend was, was het altijd buiten beeld gebleven, tot dit jaar.

- In oktober werd bij de balie van het Drents Archief een sigarenkistje afgegeven. In het kistje bleken charters met zegels te zitten van ruim vierhonderd jaar oud. Het oudste document is gedateerd op 1607. Een bijzondere toevoeging aan onze collectie.

2.7 Foto- en filmarchief

De beeldbank met foto's groeide in 2023 met ruim 24.000 foto's naar een totale omvang van 228.043 foto's eind 2023. Een groot deel van die groei is afkomstig uit de collectie van de gemeente Assen, de Maatschappij van Weldadigheid, amateurfotograaf E.J. Boneschanscher (Dwingeloo), amateurfotograaf J.A. Ter Haar (Ruinerwold) en meerdere collecties over het Drentse bataljon in Nederlands-Indië tijdens de politionele acties. In 2024 worden de foto's van E.J. Boneschanscher werkelijks in een social media rubriek getoond.

Begin 2023 hebben we het besluit genomen om weer zo veel mogelijk foto's online zichtbaar te maken, ook al is de rechtensituatie niet altijd bekend. Daardoor kwamen een kleine 120.000 foto's opnieuw voor het publiek beschikbaar. Voor de partners in de beeldbank (historische verenigingen, gemeenten en musea) is over dit onderwerp een informatiebijeenkomst georganiseerd. Naar aanleiding daarvan hebben meerdere partners besloten hun collectie ook weer online te tonen; naar verwachting zullen in 2024 andere organisaties dit voorbeeld volgen. Het Verhaal van Drenthe is daarmee in 2023 ook in foto's weer completer geworden.

Dit jaar hebben we met onze foto's ook een substantiële bijdrage kunnen leveren aan diverse tentoonstellingen, publicaties en activiteiten rond Vincent van Gogh. Marketing Drenthe heeft samen met een groot aantal andere partners onze foto's gebruikt voor wandel- en fietsroutes en voor informatiepanelen in de provincie. Het Drents Museum heeft onze foto's gebruikt voor de tentoonstelling over Van Gogh in Drenthe. Voor de bijbehorende publicatie *Op reis met Vincent – Van Gogh in Drenthe* heeft onze conservator een wetenschappelijke bijdrage in tekst en beeldmateriaal geleverd. Foto's uit onze collectie vormden ook de basis in een tentoonstelling over Van Gogh bij ons in het pand en onze conservator schreef er een artikel over in de Nieuwe Drentse Volksalmanak.

Begin 2023 vond een tentoonstelling plaats binnen het project *De Mix*. *De Mix* brengt twee fotografen, een historische en een hedendaagse, samen in een spannende, prikkelende en soms vertederende combinatie. Bij het treinstation Assen en in de schuur van Huize Overcingel werden de glasnegatieven van meester Schröer uit Schoonebeek (uit onze collectie) tentoongesteld naast nieuwe foto's, gemaakt door de Asser fotograaf Harry Cock. De eeuwoude collectie Schröer vormde voor Cock de inspiratiebron voor de serie *Onherstelbaar vernieuwd*.

Ook hebben we in 2023 onze medewerking verleend aan het project *Veenhuizen – verhalend landschap* (Design Deal 4), waarbij studenten van de Design Academy Eindhoven gebruik maakten van fotomateriaal en andere archieven uit onze collecties. De eindpresentatie volgt begin 2024.

Bijzondere foto-acquisities

- Een grote collectie Drentse luchtfoto's (negatieven) van het bedrijf Delta Phot (1977-2000)
- Foto's van de familie Ter Haar uit Ruinerwold (1860-1994), waarbij een bijzondere collectie glasnegatieven uit het begin van de 20e eeuw, gemaakt door de welgestelde boer Jan Albert ter Haar
- Foto's van de familie Kymmell uit Roden (1860-1920), waaronder veel bijzonder oude portretten van vooraanstaande Drenten uit de 19e eeuw
- Een album met foto's over het Drentse bataljon in tijdens de 'politionele acties' in Nederlands Indië (1946-1970)
- Een collectie dia's die een mooi beeld geven over het dagelijkse leven in en rondom Klazienaveen en omstreken van de familie Moes (1969-1983)
- Een fotoalbum over de opvang van kinderen uit Rotterdam in Drenthe tijdens de Tweede Wereldoorlog

Filmarchief

Terwijl de collectie gestaag doorgroeit, is in 2023 een groot deel van de ongeïnventariseerde collectie inmiddels gedigitaliseerd en ingevoerd in ons collectiebeheerssysteem. Het gaat onder andere om meer dan vijfhonderd items uit een collectie videofilms van Jozef Abee uit Assen. De video's van het ter ziele gegane productiebedrijf stonden al geruime tijd in ons depot maar waren door tijdgebrek nog niet behandeld. In deze collectie zitten onder andere afgemonteerde films en ruw materiaal van het Drents Museum en veel commerciële video's voor bedrijven en instellingen in Drenthe. Maar ook ander uiteenlopend materiaal dat een mooi tijdsbeeld schetst, de collectie is nu volledig ontsloten. Ook is een groot deel van de collectie audiotapes over Drentse dialecten gedigitaliseerd (collectie Kocks). Qua totale collectieomvang naderen we de achtduizend items.

Wekelijks kwamen bij de audiovisuele afdeling diverse klantvragen binnen. Zo zijn er filmbeelden geleverd aan het Drents Museum die te zien waren in de tentoonstelling *Menyala – De buitengewone geschiedenis van Molukkers in Drenthe*. Ook is ons beeldmateriaal gebruikt in een documentaire over Ettie Hillesum en in meerdere afleveringen van Vroege Vogels (NPO).

3. Erfgoedfunctie

19·XII·'48

3.1 Online diensten

Het aantal bezoekers op de website van het Drents Archief is in 2023 gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. In het aantal sessies is een stijging van 21% te zien. Dit is te verklaren door specifieke content voor het publiek in de vorm van een blog en het doorverwijzen naar de website vanuit socials. Globaal zien we een grotere interesse voor genealogie, wat tevens terug te zien is bij Dienstverlening. Ook via *wiewaswie.nl* is onze genealogische database te raadplegen, het aantal sessies bleef daar stabiel. *Alledrenten.nl* zette in 2022 een daling in maar laat in 2023 weer een lichte stijging zien van 5%. De meest opvallende stijging is echter die van *allekolonisten.nl* met maar liefst 53% meer bezoekers. We zagen hier twee opvallende piekmomenten: in augustus en november. De voorstellingenreeks van *Het Pauperparadijs* in de zomerperiode droeg daar mogelijk aan bij. Ook in november steeg het aantal bezoekers. Dit is te verklaren door de schenking van het archief van de Maatschappij van Weldadigheid. De website *geheugenvandrenthe.nl* laat een daling zien van 12%.

Dit jaar namen zowel het aantal sessies, bezoekers als paginaweergaven op *drentsarchief.nl* fors toe. 7% van het aantal websitebezoekers kwam binnen via betaalde campagnes (Google Grants). In 2022 was dit 3%. Dit betekent dat 7% van de websitebezoekers via advertenties op onze website terecht zijn gekomen.

Aantal bezoeken/sessies

Aantal bezoeken/sessies	2023	2022	Verschil
alledrenten.nl	151.314	143.861	↗5%
wiewaswie.nl	253.807	252.756	↗1%
drentsarchief.nl	247.519	204.919	↗21%
allekolonisten.nl	29.693	19.406	↗53%
geheugenvandrenthe.nl	128.724	145.561	↘12%
Totaal	**811.057**	**766.503**	↗6%

Akten burgerlijke stand online beschikbaar

Met een team van acht enthousiaste (thuis)vrijwilligers is er flink doorgewerkt om de achterstand in het online plaatsen van openbare akten van de burgerlijke stand weg te werken. Elke akte wordt zorgvuldig gelezen en de belangrijkste metadata zoals achternaam, voornaam, en woonplaats worden nauwkeurig overgenomen. In onze genealogische zoekmachine zijn de huwelijksakten van de 34 voormalige Drentse gemeenten bijgewerkt tot en met het jaar 1947. Eind 2023 zijn we begonnen met het indiceren van geboorteakten tot en met 1922. Geboorteakten zijn na 100 jaar openbaar, huwelijksakten na 75 jaar en overlijdensakten na 50 jaar. Het uiteindelijke doel is dat op openbaarheidsdag elk jaar (de eerste dag van het nieuwe jaar) alle openbare akten van de burgerlijke stand voorzien zijn van de juiste metadata en online beschikbaar zijn.

3.2 Social media

Op sociale media zagen we een stijging in het bereik en het aantal volgers, dit is te zien op zowel Facebook, Instagram als LinkedIn (zie tabel). Het medium X (voorheen Twitter) is in het aantal volgers gedaald. Dit past bij de wereldwijde daling van het aantal gebruikers en de afname van de populariteit van het medium. Ook zijn we als Drents Archief X minder gaan gebruiken.

In 2023 stonden er een aantal vaste wekelijkse rubrieken op onze contentkalender: *(verdwenen) beroepen*, *#collectievissen*, *hunebedden uit de collectie Van Giffen* en *100 jaar film in Drenthe* waarbij de afgelopen tien decennia aan bod kwamen. Collectievissen bleek onverminderd populair en ook de verhalen over de hunebedden vielen in de smaak. Beroepen konden rekenen op interessante discussies en vele volgers kregen nostalgische gevoelens bij het zien van oude filmbeelden. Dit jaar hadden we wederom een post met een bereik van meer dan 100.000. De weekfilm over de boerin uit Kolderveen in de jaren 70, uitgezonden op 19 augustus, behaalde een bereik van 138.000 personen op Facebook en een betrokkenheid (opmerkingen, deelacties, klikken) van 1.300.

In onze film van de week maakten we een reis door de tijd: van de oudste films uit de jaren 20 tot recentere beelden uit de jaren 90. De films werden wekelijks gedeeld op de social mediakanalen van het Dagblad van het Noorden. Ook vertoonde RTV Drenthe op maandagavond een langere versie van deze film. Wekelijks zijn medewerkers van het Drents Archief te horen in het Radio Drenthe-programma *Koffie en Keuvelen* (elke woensdag om 11.40 uur). Elke keer komt een historisch onderwerp aan de orde en worden samen met luisteraars herinneringen opgehaald. Zowel RTV Drenthe als het Dagblad van het Noorden wisten het Drents Archief goed te vinden, ze besteedden uitgebreid aandacht aan onderwerpen als *Openbaarheidsdag* en de *Maand van de Drentse Familiegeschiedenis*. We traden ook enkele keren op als deskundige, bijvoorbeeld voor een uitlegvideo over het ontstaan van het wapen van Drenthe.

In landelijke media is het Drents Archief op diverse momenten vertegenwoordigd geweest. *Vroege Vogels* heeft archiefbeelden opgevraagd die te zien waren op NPO2. Er zijn opnames geweest voor *Verborgen Verleden* (NPO2) en meerdere opnames voor het programma *De Erfgenaam*. In het kader van de *Maand van de Geschiedenis* werd onze archivaris geïnterviewd op NPO Radio 1.

De online nieuwsbrief wordt goed gelezen. Van alle abonnees opent gemiddeld 50% de nieuwsbrief. Dit ligt 8% hoger dan het landelijk gemiddelde van de B2C mailings in de cultuursector. Dit geeft aan dat de lezer een trouw publiek is. Ook merken we dat aankondigingen van publieksactiviteiten na het versturen van de nieuwsbrief meteen leiden tot een toename van het aantal aanmeldingen.

Bereik Facebook

Facebook	2023	2022	Verschil
Facebook vrienden	6.998	5.985	↗17%
Aantal Facebook berichten	415	343	↗21%
Bericht met hoogste bereik	De boerin	Voorjaarsschoonmaak	
Aantal bereikte mensen op dit bericht	144.490	110.568	↗31%
Totaal bereik Facebook	2.074.863	1.667.196	↗24%
Totale betrokkenheid (like, deel, comment)	43.216	gegevens niet beschikbaar	

Bereik Instagram

Instagram	2023	2022	Verschil
Instagram volgers	1.932	1.736	↗11%
Totaal bereik Instagram	161.883	gegevens niet beschikbaar	
Totale betrokkenheid (like, deel, comment)	22.402	gegevens niet beschikbaar	

Volgers LinkedIn

LinkedIn	2023	2022	Verschil
LinkedIn volgers	1.533	1.194	↗28%

YouTube

YouTube	2023	2022	Verschil
YouTube abonnees	2.590	2.355	↗10%
Aantal weergaven YouTube	148.782	137.024	↗9%
Aantal films online	744	693	↗7%

Meest populaire films op YouTube in 2023

1. Huishouden jaren '50
2. Boerenleven in Drenthe jaren '50
3. Plaggenhutten Zuid Oost Drenthe jaren 20

3.3 Individuele dienstverlening

Op het gebied van individuele dienstverlening vond in 2023 op alle onderdelen een groei plaats ten opzichte van 2022. In 2022 hadden we deels nog te maken met een lockdown door corona. Bezoekers weten ons weer steeds beter te vinden. Er kwamen meer bezoekers in de Digilounge (+53%), meer mensen deden archiefonderzoek (+25%), er werden meer archiefstukken aangevraagd via de studiezaal (+7%) en meer inlichtingen (+36%) zijn verstrekt.

Individuele dienstverlening

Individuele dienstverlening	2023	2022
Digilounge bezoeken	3.607	2.357
Studiezaal bezoeken	509	408
Aanvragen studiezaal	6.388	5.991
Inlichtingen mail/telefoon/chat	4.044	2.963
Uitleningen bibliotheek	893	718

Ook in 2023 organiseerden we diverse wekelijkse helpdesks over onder andere de Tweede Wereldoorlog, Bewoningsgeschiedenis en Kadaster. Deze terugkerende helpdesks werden goed bezocht.

Aan de bibliotheek zijn het afgelopen jaar 664 nieuwe boeken toegevoegd. Het aantal uitleningen was 893, waarvan 543 voor het Interbibliothecair Leenverkeer (IBL). In 2022 is gestart met een restauratieproject van oude drukken uit onze bibliotheek. Hiervoor ontvingen we subsidie van de stichting Boek en Wurm. In 2023 zijn hiervan zestig boeken gerestaureerd, waaronder ook een zeventiende-eeuwse atlas.

In de top 10 van de meest aangevraagde archiefstukken staan de bouwdossiers van de gemeente Assen boven aan de lijst. Deze bouwdossiers worden opgevraagd door particulieren, makelaars en aannemers in verband met (ver)bouw of aankoop van een woning. Opvallend is dat het archief van de voetbalvereniging van Achilles ‘94 in de top 10 staat. Dit komt doordat dit archief veelvuldig is geraadpleegd door een student voor zijn scriptie.

Top 10 aangevraagde archiefstukken 2023

Toegangsnummer	Titel	Aantal
1060	Bouwdossiers van de gemeente Assen - Serie II - 1905-2010	2303
0186	Maatschappij van Weldadigheid - 1818-1970	254
0144	Militaire Commissaris van Drenthe - 1944-1946	182
0107	Arrondissementsrechtbank te Assen 1878-1937 - 1800-1985	178
0921	Oud-Archief van de gemeente Assen	160
0616	Huis Mensinge te Roden - 1376-1952	151
0923	Bestuursarchief provincie Drenthe - (1915) 1950-1987 (2007)	128
0001	Oude Staten archieven, 1344-1815 - 1344-1815	110
0897	Achilles '94	109
0913	Archief afdeling Monumentenzorg provincie Drenthe (1942) 1954 - 1987 (1990)	90

3.4 Educatie

Het aantal leerlingen dat het Drents Archief bezoekt blijft achter bij het verwachte aantal voor dit jaar. Na de coronatijd is het aantal leerlingen nog niet weer terug op het niveau van voor 2020. In totaal hebben in 2023 2.403 leerlingen deelgenomen aan één van onze educatieprogramma's. Om basisscholen enthousiast te maken en te informeren over onze (vernieuwde) programma's hebben we eind augustus alle vestigingen van scholen in Drenthe een mailing over het aanbod van het Drents Archief gestuurd.

Via het project Culturele Mobiliteit van K&C kregen 995 leerlingen de mogelijkheid om het Drents Archief te bezoeken. Voor het lesprogramma over de middeleeuwen gingen de leerlingen in Assen, Eelde, Zuidlaren of Vries op pad om zo meer te leren over hun dorp/stad en de middeleeuwen. Dit lesprogramma maakt onderdeel uit van het Cultuurmenu van het ICO en in heel 2023 hebben 617 leerlingen hieraan deelgenomen.

Het programma Oorlogsdagboek van Drenthe heeft in 2023 technische updates en vernieuwde instructies gehad zodat deze vanaf 2024 weer volop te boeken is.

In 2023 is gestart met de voorbereiding van de verbouwing van de educatieruimte. We deden onder andere bij Het Utrechts Archief inspiratie op en begonnen aan de planvorming voor deze ruimte. Ook de ontwikkeling en het opzetten van nieuwe educatieprogramma's hoort daarbij, zoals het lesprogramma van het project Drentse Soldaten in de Grande Armée en een nieuw programma over de Molukse geschiedenis. Er is in samenwerking met het Huus van de Taol gewerkt aan een lesprogramma over verdwenen Drentse woorden en uitdrukkingen.

3.5 Publieksactiviteiten

Het Drents Archief wil zoveel mogelijk mensen in de gelegenheid stellen om kennis te nemen van alle historische bronnen die het beheert. Naast de educatieve programma's gebeurt dit onder andere door het verzorgen van publieksactiviteiten en groepsarrangementen. In totaal brachten 6.826 mensen in 2023 een bezoek aan het archief voor een educatief programma, een publieksactiviteit of een vergadering. Een stijging ten opzichte van 2022. Vooral de activiteit tijdens Open Monumentendag kon op meer publiek rekenen dan andere jaren. In 2023 organiseerden we 37 publieksactiviteiten die bezocht werden door 3.641 deelnemers.

Aantal bezoekers

Aantal bezoekers	2023	2022
Educatie	2.403	3.731
Publieksactiviteiten	3.641	1.450
Historisch vergaderen	547	390
Groepsbezoek/ Volwasseneducatie	235	260
Totaal	**6.826**	**5.831**

Dag van de Drentse Familiegeschiedenis
In januari kon voor het eerst sinds de coronapandemie weer een Dag van de Drentse Familiegeschiedenis georganiseerd worden. Er is gekozen voor een andere opzet, die kwaliteit van activiteiten en bezoekers boven kwantiteit stelde. Bezoekers konden zich vooraf aanmelden voor de lezingen, workshops en rondleidingen. Vrijwel alle activiteiten waren volgeboekt. Het resulteerde in bijna tweehonderd zeer geïnteresseerde bezoekers voor het thema Mijn familie tijdens WOII.

Gekleurd Grijs
In het kader van Gekleurd Grijs hebben we twee films geprogrammeerd, die voorzien werden van live-commentaar. De film over Assen in de jaren 50 en 60 organiseerden we samen met de Asser Historische Vereniging, de film De Gouden Jaren werd van live-commentaar voorzien door RTV Drenthe-coryfeeën Rinus Bouwmeester en Roelof Pieters.

200 jaar Veenhuizen
We leverden een bijdrage aan 200 jaar Veenhuizen. Twee collega's hielpen in april bezoekers van het Nationaal Gevangenismuseum op locatie met het zoeken naar hun voorouders in de archieven van de Maatschappij van Weldadigheid.

Vrouwenmars
Zestig wandelaars van de Vrouwenmars, een herdenkingstocht voor meer dan honderd vrouwelijke verzetsstrijders, bezochten het Drents Archief als finishplaats op zaterdag 8 april. Naast het nuttigen van een kopje koffie of thee, konden de lopers bijkomen in onze Studio. Hier draaide de film over de Tweede Wereldoorlog in Drenthe.

Tweede Wereldoorlog
Eind april en begin mei stonden in het teken van activiteiten rondom herdenken en herinneren van de Tweede Wereldoorlog. Voor het eerst werd in Meppel ook een Actie Niet Weggooien! georganiseerd, waarbij onze archivaris een adviserende rol vervulde. De Actie Niet Weggooien! in Assen organiseerden we in samenwerking met het Drents

Museum. Het leverde enkele bijzondere aanwinsten op. Veel belangstelling was er voor de activiteiten die we in het kader van Open Joodse Huizen|Huizen van Verzet organiseerden. Bij de VVV in de Marktstraat konden de deelnemers luisteren naar het verhaal over de familie Stern. Bij de Burgemeester Jollesstraat 14 werd het verhaal van de Joodse jongen Benno ter Berg verteld, naar aanleiding van zijn recent gepubliceerde herinneringen, een samenwerkingsproject van de Asser Historische Reeks, uitgeverij Van Gorcum en het Drents Archief. Daarnaast waren er rondwandelingen door Joods Assen en de documentaire Mien Oorlog in de Studio. We ondersteunden museum De Duikelaar met de organisatie van Open Joodse Huizen in Nieuwlande.

Bersama Sama
Op 18 juni ontvingen we zo'n vijftig bezoekers die op zoek gingen naar hun Molukse en Nederlandse roots tijdens Bersama Sama, een activiteit die we samen met het Drents Museum organiseerden. Daar was in die periode de expositie Menyala te zien, over de geschiedenis van de Molukkers in Drenthe.

TT-film
De film tijdens de TT-week werd goed bezocht. We draaiden de film over de TT van 1954. In 1954 werd voor het laatste jaar het parcours van 16,5 kilometer lang ten zuiden van Assen gebruikt. De coureurs scheurden nog langs grazende koeien en paarden. Een jaar later reden de motoren voor het eerst op het geheel vernieuwde parcours van 7,7 kilometer.

Preuvenement
Het Drents Archief was beide dagen van het Preuvenement in Assen aanwezig met een stand. Bezoekers konden een quiz doen over de geschiedenis van Assen. Dat leverde veel reacties en nieuwe nieuwsbrief-abonnees op.

Open Monumentendag
Open Monumentendag Assen, waarin het Drents Archief participeert, koos dit jaar als locatie het kazerneterrein. Daar vonden rondleidingen plaats en was een tentoonstelling rondom de geschiedenis van de markante kazernegebouwen. Meer dan 1600 bezoekers kwamen langs om een kijkje te nemen.

Vincent van Gogh
Op 11 september was het exact 140 jaar geleden dat Vincent van Gogh met de trein vanuit Den Haag aankwam op het station in Hoogeveen. Naar aanleiding van dit jubileum was er (net als in het Drents Museum) in het Drents Archief aandacht voor de wereldberoemde kunstschilder. In een speciale foto- en webexpositie was het Drenthe van eind 19e eeuw te zien. Ook deed het Drents Archief mee aan de Van Gogh City Experience, een wandelroute door de stad. Kunstenaars van nu lieten zich inspireren door Van Goghs werk. Kunstenares Heidi van Duuren maakte speciaal hiervoor een eigen interpretatie van het kerkje van Zweeloo en schilderde deze op onze entree.

Maand van de Geschiedenis – Eureka!
Tijdens deze maand organiseerden we samen met erfgoedinstellingen in de hele provincie activiteiten over wetenschappers, uitvinders, vrije geesten en andere opmerkelijke Drenten. Het thema van dit jaar was namelijk *Eureka!*. We trapten af met een theatrale voorstelling in het Hunebedcentrum. Andere activiteiten waren onder meer een lezing van Wim Daniëls over de dove wereldfietser Albert Sutherland Royaards (met tolk Nederlandse Gebarentaal), de geschiedenisquiz in het Dagblad van het Noorden, rondleidingen in de radiotelescoop in Dwingeloo en we gingen met bezoekers op zoek naar voorouders in de Koloniën van Weldadigheid in het Gevangenismuseum Veenhuizen. Ook publiceerden we twee keer per week een blog over een uitvinder en uitvindingen (uit de prehistorie of van recenter datum) op onze website. Dat deden we in samenwerking met het Hunebedcentrum.

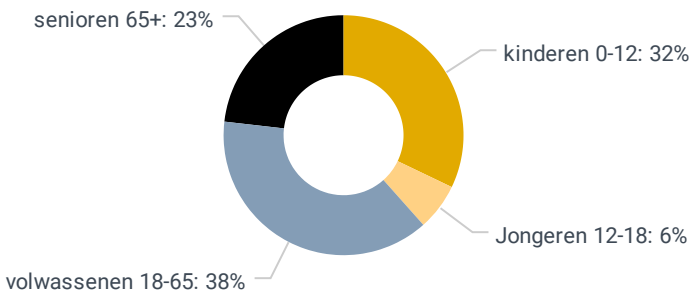
Oktober Kindermaand
Een weeskind in Veenhuizen was dit jaar ons thema van Oktober Kindermaand. De kinderen werden ontvangen door de weesmoeder die ze inschreef in het wezenregister. Aan de hand van het opdrachtenboekje leerden ze onder meer weven, net als de weeskinderen in de 19de eeuw. Tot slot werd hun ontslagbrief ondertekend, en mochten ze het weeshuis weer verlaten.

Opa- en Omadagen
In de herfstvakantie stonden de Opa- en Omadagen in het teken van Vincent van Gogh en zijn verblijf in Drenthe. De activiteiten in het Drents Museum en het Drents Archief vulden elkaar prachtig aan. Zo'n 380 (groot)ouders en kinderen ontdekten van alles over de reis die Van Gogh door Drenthe maakte.

Kerstfilm Het dierenpark van mijn vader

In de kerstvakantie draaide in de Studio van het Drents Archief de documentaire Het dierenpark van mijn vader, gemaakt door RTV Drenthe. Jan Oosting, zoon van de oprichter van de dierentuin in Emmen, groeide op tussen de olifanten, giraffes en andere dieren. Op woensdag 27 en donderdag 28 december kwam een aantal mensen naar onze Studio om te genieten van deze nostalgische beelden.

Verdeling bezoekers per leeftijd

kinderen 0-12	2.192	Jongeren 12-18	431	volwassenen 18-65	2.620	senioren 65+	1.583

3.6 Projecten

Badan Persatuan
Dit verslagjaar is begonnen met het inventariseren van het archief van de Molukse eenheidspartij Badan Persatuan en haar voorganger Badan Perwakilan (1950 – ca. 2015). Badan Persatuan kwam op voor de belangen van de Molukse samenleving in Nederland en steunde de Republiek der Zuid-Molukken. Omdat het archief volgens het plan van aanpak tevens in het Maleis dient te worden opgesteld, is een gekwalificeerd oud-medewerker van de afdeling DIV bij de gemeente Assen aangetrokken. Zij heeft een Molukse achtergrond en kennis van het Maleis. Het archief omvat twintig meter en het inventarisatieonderdeel loopt tot eind februari 2024, vervolgens worden de andere projectonderdelen opgepakt.

Verhalen uit de Koloniën – Archief Wil Schackmann
Dit project kwam moeizaam op gang, maar nam een vlucht na de zomervakantie. De versnelling kwam tot stand doordat we in oktober een Erfgoedstarter konden toevoegen aan dit project. Dankzij een subsidie van het Mondriaanfonds konden we deze Erfgoedstarter aannemen voor een periode van elf maanden, waarin hij zich onder andere zal bezighouden met dit specifieke project.

In het kader van dit project organiseerden we op 14 oktober 2023 een publieksevenement in het Nationaal Gevangenismuseum in Veenhuizen. De zoektocht naar voorouders in de Koloniën van Weldadigheid via de website allekolonisten.nl was die dag dermate populair dat er zelfs een wachtrij ontstond.

Om de verhalen uit de Koloniën blijvend te bewaren is eind 2023 een start gemaakt met het opnemen van de podcast *Arme familie, rijke geschiedenis*. Deze podcast vertelt de verschillende familieverhalen tijdens en na de periode van de Maatschappij van Weldadigheid en heeft als doel geïnteresseerden te inspireren zelf onderzoek te doen naar hun voorouders.

Geheugenvandrenthe.nl
Sinds de lancering van geheugenvandrenthe.nl in 2016 is voortdurend gewerkt aan uitbreiding van de informatie op dit platform. In de verslagperiode is samen met de Drentse Historische Vereniging (DHV) gewerkt aan planvorming voor digitalisering van de tijdschriften van historische verenigingen in Drenthe en plaatsing op geheugenvandrenthe.nl. Daarvoor is in 2023 een nieuwe softwareoplossing geselecteerd: Erfgoednet 3.0 van Picturae. Er is een bijeenkomst voor alle historische verenigingen in Drenthe georganiseerd waar het product gepresenteerd en toegelicht werd. Naast het toevoegen van tijdschriften van deze historische verenigingen is eveneens besloten ook de huidige informatie van geheugenvandrenthe.nl over te brengen naar de nieuwe oplossing.

Drentse Soldaten in de Grande Armée
Met het project Drentse soldaten in de Grande Armée willen we de geschiedenis zichtbaar maken van de Drentse soldaten die dienden in het Franse leger van keizer Napoleon in de periode 1812-1814. Dit doen we in de vorm van een documentaire, een educatief programma, een historische uitgave geschreven door hoogleraar Geschiedenis en politiek van Rusland, Hans van Koningsbrugge en een slotsymposium. Daarnaast bekijken we de mogelijkheid van een (online) expositie. In het verslagjaar zijn filmopnames gemaakt, er is gewerkt aan de uitgave en het educatieprogramma. Het project is een samenwerking tussen Garage TDI, het Nederland-Rusland centrum, Chronoscoop film en het Drents Archief. Daarnaast betrekken wij het Franse Musée de l'Armée en het Nederlandse Nationaal Militair Museum in dit project.

4. Bestuur en beleid

Het RHC Drents Archief is een openbaar lichaam op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR). Daarmee hebben de betrokken overheden, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de gemeente Assen, taken die zij wettelijk verplicht zijn uit te voeren aan het Drents Archief overgedragen zonder de bestuurlijke verantwoordelijkheid uit handen te geven. In de gemeenschappelijke regeling (GR) is vastgelegd dat het Drents Archief bestuurd wordt door een bestuur waarin zowel het Rijk als de gemeente Assen en een onafhankelijk extern lid vertegenwoordigd zijn.

Dit bestuur bestaat volgens de WGR uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Bestuur en organisatie van het Drents Archief nemen de Governance Code Cultuur in acht. Deze code biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht in culturele organisaties.

De samenstelling van het bestuur was in 2023 als volgt:

Voor het Ministerie van OCW:
- de heer M.J.M. Hoogeveen, voorzitter Algemeen (AB) en Dagelijks bestuur (DB);
- de heer J. Seton (AB).

Voor de gemeente Assen:
- de heer B.J. ten Oever (AB en DB);
- de heer M.L.J. Out (AB).

Onafhankelijk extern lid:
- de heer H. Hartog (DB).

Naast de reguliere beleidszaken is in 2023 de toekomst van het Drents Archief na uittreding van het Rijk een belangrijk onderwerp van gesprek geweest. Er is een nieuwe tekst voor de GR opgesteld die voldoet aan de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen (die uiterlijk op 1-7-2024 geïmplementeerd moet zijn) en waarin de nieuwe partner Waterschap Drents Overijsselse Delta is opgenomen. De nieuwe regeling is in december door het bestuur, inclusief de nieuwe toetreder, akkoord bevonden en voor het einde van het jaar toegestuurd aan de zittende partners, de gemeente Assen en het Rijk.

Eind november vond het jaarlijks overleg van de voorzitter en directeur met de provincie Drenthe plaats. Momenteel heeft het Drents Archief te maken met twee gedeputeerden: één voor archieven en de ander heeft cultuur in zijn portefeuille. In het gesprek in november ging het over archiefzaken; de verrichte prestaties werden verantwoord en er werd vooruitgeblikt naar de activiteiten in 2024. Ook de deelname aan het e-depot per 2025 kwam ter sprake, dat is ook het moment dat de nieuwe beleidsperiode van de provincie ingaat. Het gesprek met de gedeputeerde cultuur vindt in januari 2024 plaats.

In de juli-vergadering heeft het bestuur een zelfevaluatie gehouden. Het is de bedoeling dit jaarlijks te herhalen.

5. Paragrafen

5.1 Bedrijfsvoering

Personeel

Per 31 december 2023 staan 36 medewerkers bij het Drents Archief op de loonlijst, waarvan twee medewerkers (1,8 fte) op tijdelijke (project)basis en één medewerker (1 fte) op detacheringsbasis werkzaam zijn.

In 2023 verwelkomde het Drents Archief maar liefst tien nieuwe medewerkers. Voor een organisatie met de grootte van het Drents Archief is dat een ongekend groot aantal. Als gevolg van de uitdiensttreding van drie medewerkers zijn (vervangings)vacatures opengesteld voor de functies van educatiemedewerker, communicatiemedewerker en manager Collecties & Publiek. Daarnaast zijn vanwege de uitbreiding van de teams behoud, e-depot en archiefbewerking medewerkers geworven. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt zijn alle vacatures succesvol ingevuld zonder dat concessies zijn gedaan ten aanzien van de functievereisten.

In verband met het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd in de zomer van 2023, heeft de manager Collecties & Publiek in maart het stokje overgedragen aan zijn opvolgster. Aan het eind van het jaar werd tijdens de kerstbijeenkomst aandacht besteed aan het 40-jarig jubileum in overheidsdienst van één van onze medewerkers. Van de 40 jaar in overheidsdienst werkt hij ruim 38 jaar bij het Drents Archief als respectievelijk behoudsmedewerker/depotbeheerder en medewerker dienstverlening.

Zonder hulp van onze 36 vrijwilligers kunnen wij onze werkzaamheden niet uitvoeren. Onze vrijwilligers verrichten de werkzaamheden vanuit huis of op locatie bij het Drents Archief. Dit jaar heeft een aantal vrijwilligers, vanwege uiteenlopende moverende redenen, hun jarenlange inzet voor het Drents Archief beëindigd. Tegelijkertijd hebben we acht nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen.

Het Drents Archief neemt zijn verantwoordelijkheid in de bevordering van arbeidsparticipatie door het aanbieden van stages, werkervaringsplaatsen en leerwerktrajecten. Dit werpt zijn vruchten af. Na een proefplaatsing van drie maanden, die aan beide kanten positief is beoordeeld, is een medewerker ingestroomd op basis van een tijdelijke arbeidsovereenkomst. Naast de begeleiding vanuit de werkgever krijgt de medewerker ondersteuning van een externe jobcoach.

In het kader van hun studie aan de Hogeschool Windesheim hebben drie studenten hun stage-opdracht *Maak de website van het Drents Archief compatible met de nieuwe versie*, met succes afgerond. De bevindingen worden gebruikt voor de inrichting van de nieuwe website.

Personeel	**2023**	**2022**
Formatie per 31-12	28,1	23,2
Begrote formatie	24,0	22,5
Tijdelijke inzet per 31-12	2,8	1,4
Medewerkers per 31-12	36	29
Gerealiseerde uren	36.733	32.650
Stagiaires	3	2
Vrijwilligers	36	37

Ontwikkeling medewerkers

Onze medewerkers zijn ook in 2023 gestimuleerd om te werken aan hun professionele ontwikkeling. Medewerkers hebben individueel of in groepsverband diverse trainingen en/of opleidingen gevolgd.

Aan de workshop *Omgaan met geëmotioneerde bezoekers*, die is gegeven door het ARQ kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld, hebben naast onze medewerkers ook vrijwilligers deelgenomen. De achtergrond van het aanbieden van deze workshop is dat bezoekers emotioneel kunnen reageren bij het inzien en lezen van documenten die op hun familie betrekking hebben, iets wat sinds de openbaarheid van WOII-archieven vaker voorkomt.

Dit jaar is verder uitvoering gegeven aan het in 2021 gestarte project *Procesgericht samenwerken*. De procesbegeleiding vanuit de externe organisatie is overgedragen aan de projectleider van het Drents Archief. Het Nationaal Archief biedt workshops aan die het procesgericht samenwerken bevorderen. Om die reden wil zij het Drents Archief daarbij graag als test-case benutten. Zo is het idee geboren om met het Nationaal Archief een workshop te organiseren met als onderwerp het digitaal beschikbaar stellen van fysiek materiaal. Een aantal medewerkers is vanuit hun specifieke rol en kennis uitgenodigd om aan deze workshop deel te nemen. De resultaten van de workshop worden in de organisatie gedeeld. Het vervolg van het traject in 2024 wordt bepaald aan de hand van de evaluaties van de workshop.

Ziekteverzuim en arbo

Het gemiddelde ziekteverzuim is in 2023 ten opzichte van 2022 gedaald van 5,7% naar 3,4%. Het ziekteverzuimpercentage in 2022 was het gevolg van lang (gedeeltelijk) verzuim van twee medewerkers. In 2023 is dit nog op één medewerker van toepassing. In de gezamenlijkheid van werknemer, bedrijfsarts, arbeidsdeskundige en werkgever zijn stappen gezet in het kader van de re-integratie. Het gemiddelde aantal ziekmeldingen laat een daling zien van 1,52 in 2022 naar 1,28 in 2023.

De medewerkers werken deels thuis en deels op het kantoor. Dit stelt eisen aan de arbeidsomstandigheden op kantoor en thuis. Er is blijvend aandacht geweest voor de arbeidsomstandigheden. De medewerker tevredenheid wordt sinds eind 2020 continu gemeten via de FRANK-app. De uitkomsten worden op organisatie- en afdelingsniveau gemonitord en geëvalueerd. 85% van de medewerkers heeft de app gedownload. De indicator werkbeleving op organisatieniveau wordt gewaardeerd met 7.0. Van de medewerkers voelt 60% zich vitaal/energiek. De actuele scores en de trends, sinds de start van FRANK, zijn in een medewerkersbijeenkomst besproken.

CAO Rijk

Vooruitlopend op de aanstaande uittreding van het Rijk is aan een externe organisatie de opdracht verstrekt voor het opstellen van de vergelijking tussen de cao Rijk en andere cao's van potentiële nieuwe toetreders tot de GR zoals Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO), provinciale sector en waterschappen. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor een herwaarderingstraject van functies op basis van FUWASYS (het functiewaarderingssysteem van het Rijk) dat in het vierde kwartaal van 2023 is gestart.

Vertrouwenspersoon

Het Drents Archief heeft in de *Gedragscode integriteit Drents Archief* een aantal zaken vastgelegd, onder meer over ongewenste omgangsvormen. Medewerkers en vrijwilligers kunnen incidenten melden bij een externe vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon rapporteert in het jaarverslag 2023 dat er geen klachten of meldingen zijn geweest

Ondernemingsraad

Hoewel een ondernemingsraad (OR) voor een organisatie van minder dan 50 medewerkers niet verplicht is, heeft het Drents Archief wel voor de instelling van een OR gekozen. Aan het begin van het jaar trad één van de leden van de ondernemingsraad uit dienst en heeft kort daarna een medewerker tijdelijk de vacante plek ingevuld. Tegelijk is een procedure opgestart voor OR-verkiezingen, waarvoor twee medewerkers zich als kandidaat hebben gemeld. Doordat een zittend OR-lid besloot om te stoppen met het OR-werk, werden beide kandidaten automatisch lid. Vanaf september is de OR daarmee weer op sterkte. Er vonden in het verslagjaar drie overlegvergaderingen van de OR met de bestuurder plaats. Daarin is o.a. het functieherwaarderingstraject besproken.

5.2 Onderhoud gebouw en terrein

Met ingang van 2019 is het onderhoud van het pand aan de Brink 4 te Assen overgedragen van het Rijksvastgoedbeheer (RVB) aan het Drents Archief. Dit was eerst als pilot voor de duur van drie jaar. In 2021 is een evaluatie hiervan gedaan. Besluitvorming naar aanleiding van de evaluatie liet op zich wachten, maar dit wordt in 2024 weer opgepakt en afgerond. Door de overheveling is er een voorziening voor groot onderhoud getroffen. Het doel van deze voorziening is de kosten van het groot onderhoud evenredig over de jaren te kunnen verdelen. Aan deze voorziening ligt een meerjarenonderhoudsplanning ten grondslag. De dotatie aan de voorziening wordt bepaald aan de hand van deze mjop. In 2023 was de dotatie € 95.000,-. Het totaalbedrag van de voorziening was aan het einde van het jaar € 462.823,-.

De reguliere onderhoudswerkzaamheden aan het pand en de installaties zijn in 2023 conform planning uitgevoerd. Op het gebied van duurzaamheid zijn, samen met de andere RHC's en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, stappen gezet richting een betere klimaatbeheersing van onze depots, met als trigger het terugdringen van de energierekening. In één van de depots aan de Brink is geëxperimenteerd met het mondjesmaat uitzetten van de klimatisering 's nachts. Door continu te monitoren is gekeken naar de effecten ervan op de temperatuur en het relatieve ruimtevocht in het depot. De effecten bleken minimaal, waarna deze instellingen ook stapsgewijs zijn toegepast op de andere twee depots. De klimatisering staat nu buiten kantoortijden (van 19.00 tot 07.00 uur) op non-actief. Tijdens deze uren daalt het energieverbruik met ca. 75%, wat een besparing van ca. 150 KWh per nacht opbrengt. Dit is terug te zien in het jaarlijks energieverbruik: was het verbruik in 2020 nog totaal 199.158 KWh, in 2023 is dit teruggebracht naar 140.169 KWh.

5.3 IT

In 2023 heeft het Drents Archief geïnvesteerd in een nieuwe inrichting van de back-up. De interne disk voor de back-up is vervangen door een externe offsite tape back-up. Deze back-up methode is ingezet voor alle op locatie aanwezige archiefdata. Het gaat hierbij om alle gedigitaliseerde scans, films en foto's van de online collectie. Back-up- én archiefdata zijn offsite het best beveiligd, om de simpele reden dat deze archiefdata dan niet ongeoorloofd beschadigd kunnen raken door ransomware, hackers of sabotage. Daarnaast is deze methode duurzamer. Uiteraard kunnen data ook per ongeluk beschadigd worden, bijvoorbeeld door een foutieve handeling. Deze laatste wijze heeft geen extra beveiliging nodig, omdat hiervoor juist de back-up is bedoeld.

Daarnaast zijn we in 2023 samen met *Het Drentse Landschap* gestart met de werkgroep MS365. Deze werkgroep buigt zich over gebruikersregels, instructies en werkprocessen binnen het MS365 platform, om zo gezamenlijk efficiencyvoordelen en een slimme en eenduidige werkwijze te kunnen behalen.

Binnen de bedrijfsvoering wordt gebruik gemaakt van het softwarepakket AFAS. Ook in 2023 is flink gewerkt aan de inrichting en implementatie van de diverse onderdelen van AFAS binnen het Drents Archief. Zo is per 1 januari 2023 AFAS-HR geïmplementeerd. De salarisverwerking, de (verlof)urenregistratie en de verzuimregistratie worden sindsdien via dit systeem geregeld. Ook de meeste personele declaraties worden via Afas afgehandeld. Vaak begeleid door diverse ingerichte workflows. De HRM inrichting is verder uitgebreid en ingericht met bijvoorbeeld een self service keuzebudget-portaal. Verder is de contractenmodule ingericht, is de CRM-module ingericht en voor het e-depot in gebruik genomen en is er een documentenopslag functionaliteit ontwikkeld voor lang te bewaren AFAS-HR en te archiveren documenten.

5.4 Weerstandsvermogen en risico

Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die een overheidsorganisatie heeft om de niet begrote kosten op te vangen (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), artikel 11).

Weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. Als weerstandsvermogen wordt een algemene reserve aangehouden. Eind 2023 is de stand van het eigen vermogen (exclusief de bestemmingsreserves) € 157.736,-. Het vermogen van het Drents Archief mag op grond van de Gemeenschappelijke Regeling niet groter zijn dan 10% van de gezamenlijke bijdragen van de partners van dat jaar, tenzij deze gezamenlijk een ander percentage vaststellen. Het eigen vermogen (exclusief bestemmingsreserves) is aan het eind van dit verslagjaar 6,7% van de gezamenlijke bijdragen. Dit biedt het Drents Archief de mogelijkheid om kleine risico's op te kunnen vangen.

Risicobeleid

Om risico's binnen het Drents Archief zo goed mogelijk te beheersen is een risicobeleid opgesteld. Via de planning- en controlcyclus worden bij het opstellen van de tussentijdse rapportages eventuele risico's per onderdeel in beeld gebracht. Dit is een continu proces, waarbij eventuele risico's geïdentificeerd en op waarde geschat worden. Daarbij worden de kansen op en de gevolgen van risico's in kaart gebracht net als de maatregelen om die risico's zoveel mogelijk te verminderen. Daarnaast worden bij de aansturing van alle (lopende) projecten de projectrisico's met hun (financiële) consequenties in kaart gebracht. Binnen deze projectmethodiek worden de risico's bewaakt. Ook wordt jaarlijks door het managementteam een risico-inventarisatie uitgevoerd.

Risico-inventarisatie

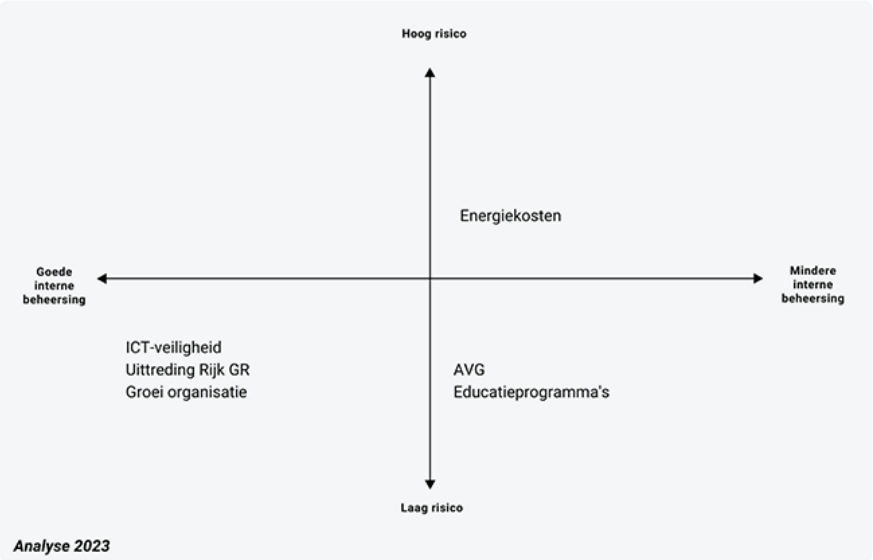
Onderstaande risico-inventarisatie bestaat uit een matrix met de inschatting van risicovolle ontwikkelingen en de interne beheersing daarvan. De risico's die in dit model worden benoemd zijn relevant voor het weerstandsvermogen. Deze zijn niet op een andere manier te ondervangen (bijvoorbeeld door het afsluiten van een verzekering of het instellen van een voorziening) en kunnen een financieel nadelig gevolg hebben. Doen deze risico's zich voor, dan dienen ze te worden opgevangen via het weerstandsvermogen.

Hoog risico met minder interne beheersing
De energieprijzen zijn de afgelopen tijd sterk gestegen. Ook voor het Drents Archief is dit relevant. Het monumentale pand aan de Brink is moeilijk te verduurzamen. Daar waar mogelijk worden maatregelen getroffen om energie te besparen, maar deze zijn beperkt. Dit brengt een financieel risico met zich mee.

Laag risico met minder interne beheersing
Het Drents Archief heeft de basis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) ingericht. Echter een volledige inrichting en gestructureerde werkwijze vergen meer van de organisatie. We zoeken hierbij (vanwege de benodigde vakinhoudelijke kennis) nadrukkelijk de samenwerking op met andere RHC's. De kans op een incident is niet groot en goed beheersbaar, maar het risico op met name reputatieschade is wel aanwezig.

Eén van de kerndoelen is het aanbod van diverse educatieve programma's aan leerlingen uit diverse doelgroepen. Het blijkt lastig om het aantal boekingen voor deze programma's weer op het peil van vóór corona te krijgen. Ondanks de acties kan het gevolg zijn dat dit niet gaat lukken en daarmee is er een gering financieel risico en risico op reputatieschade, omdat een kerndoel van de organisatie niet behaald wordt.

Laag risico met goede interne beheersing
De ontwikkelingen op het gebied van ICT gaan snel. Hoewel er de afgelopen jaren binnen onze organisatie veel verbeteringen zijn gedaan op het gebied van ICT (beveiliging, back-up, website etc.) brengt dit ook weer nieuwe (tactische) risico's met zich mee. Door toenemende afhankelijkheid van digitale systemen komen bij uitval hiervan onze processen in gevaar. Dit kan een grote impact hebben. Het is belangrijk om hierop voorbereid te zijn. Dienstverlening via onze e-depotvoorziening aan andere (overheids)instellingen stelt hoge eisen aan onze databeveiliging. Mede via maatregelen van onze e-depotleverancier zijn de risico's beheersbaar.

In 2019 werd duidelijk dat het Rijk in 2024 uit de Gemeenschappelijke Regelingen (GR) met de RHC's zal stappen. Na uittreding van het Rijk blijven de RHC's beheerder van de analoge rijksarchieven, waarvoor een specifieke uitkering (SPUK) door het Rijk wordt verstrekt die gelijk zal zijn aan de bijdrage die de RHC's momenteel als structurele partnerbijdrage van het Rijk ontvangen. Voorwaarde daarbij is dat de rijksarchieftaak wordt gedelegeerd aan een bestuursvorm zoals in de nieuwe Archiefwet wordt vastgelegd. Voortzetting van de GR is één van de opties. Voor het Drents Archief betekent dit dat naast de gemeente Assen minimaal een tweede GR-partner gevonden moet worden om de GR in stand te kunnen houden. In 2023 heeft het Waterschap Drents Overijsselse Delta te kennen gegeven toe te willen treden tot de GR en daarmee is aan die voorwaarde voldaan. Daarnaast is de verwachting dat in februari 2024 een bestuursovereenkomst tussen RHC's en OCW ondertekend zal worden. Dit convenant is een belangrijke voorwaarde voor nieuwe toetreders tot de GR, omdat daarin de langdurige (financiële) afspraken met OCW worden vastgelegd. Door beide ontwikkelingen is dit strategische risico verder verkleind.

Toename van zakelijke dienstverlening zorgt voor groei van de organisatie. In de huidige arbeidsmarkt worden we steeds vaker geconfronteerd met moeilijk te vervullen vacatures, zeker als het gaat om specifieke functies. Er is een risico dat dienstverlening in gevaar komt wanneer functies niet tijdig vervuld worden, of dat er hogere kosten gemaakt moeten worden voor werving en selectie of externe inhuur (financieel risico).

Kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de ontwikkeling van de financiële vermogenspositie. Deze kengetallen dient men in samenhang te zien, omdat een afzonderlijk kengetal onvoldoende zegt over de financiële positie. Hierna volgt een overzicht en beoordeling van de kengetallen. De kengetallen 'netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen', 'grondexploitatie' en 'belastingcapaciteit' zijn specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor het Drents Archief.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	2023	2022
Netto schuldquote	-28,1%	-26,9%
Solvabiliteitsratio	10,2%	11,0%
Structurele exploitatieruimte	0,4%	5,5%

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen weer. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Normaal gesproken ligt de netto schuldquote tussen 0 en 90% (landelijk gehanteerde richtlijn). Als de netto schuldquote tussen de 100 en 130% ligt, is de schuld hoog. Bij het Drents Archief is de netto schuldquote laag (negatief). Dit betekent dat ten opzichte van zijn inkomsten het Drents Archief meer dan voldoende ruimte heeft om schulden aan te gaan.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen (de algemene reserve) uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerstand. De ratio van het Drents Archief is licht afgenomen ten opzichte van vorig jaar van 11,0% naar 10,2%. De meeste organisaties beschouwen een uitkomst van een solvabiliteit tussen de 25% en 40% als goed. Dergelijke hoge percentages zijn voor

het Drents Archief niet haalbaar vanwege de maximaal toegestane hoogte van de algemene reserve.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele exploitatieruimte. Dit cijfer beoordeelt welke structurele ruimte het Drents Archief heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer de structurele exploitatieruimte negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Hoe hoger dit percentage, hoe beter. Ultimo 2023 is de structurele exploitatieruimte van het Drents Archief 0,4% en laat ten opzichte van vorig jaar een daling zien. Stijging van de structurele lasten, daling van de structurele baten en een licht negatief resultaat is hier de reden van.

5.5 Financiering

De wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) stelt regels voor het beheer van de treasury. De wet bevat normen voor het beheersen van risico's op kort- en langlopende leningen. Verder worden de decentrale overheden verplicht een treasurystatuut op te stellen en een paragraaf Financiering in de begroting en het jaarverslag op te nemen. In deze paragraaf gaan we hier nader op in.

Lening

In 2005 is een lening ten bedrage van € 250.000,- tegen een rentepercentage van 3,99% met een looptijd van 20 jaar bij de Bank Nederlandse Gemeenten afgesloten ter financiering van de verrijdbare depotstellingen. De stand van de lening op 31 december 2023 is € 25.000,-. De looptijd is tot 2026.

Financiering en liquiditeit

Het vastgestelde treasurystatuut vormt de leidraad voor wat betreft het financieringsbeleid. Hierin is in 2023 niets gewijzigd. De liquiditeitsbegroting wordt periodiek geactualiseerd. Met de invoering van het schatkistbankieren eind 2013 dienen wij, net als alle andere lokale overheden, onze overtollige middelen (boven het drempelbedrag) naar een gereserveerde rekening bij de BNG over te boeken. Per 1 juli 2021 is het drempelbedrag verhoogd van € 250.000,- naar € 1.000.000,-. Uit deze overtollige middelen voorziet het Rijk zich in een deel van haar financieringsbehoefte.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Een belangrijk uitgangspunt van de wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,2%. In 2023 is het Drents Archief ruim binnen de kasgeldlimiet gebleven.

Ook voor de renterisico's van vaste schuld is in de wet Fido een norm gesteld. Deze renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten, welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. Het Drents Archief is in 2023 ruim onder de renterisiconorm gebleven.

5.6 Verbonden partijen

Het Drents Archief heeft op 31 december 2023 een bestuurlijk belang in de volgende verbonden partijen:

- Stichting Vrienden van het Drents Archief (directeur is bestuurslid);
- Stichting Nieuwe Drentse Volksalmanak (directeur is voorzitter);
- Stichting De Milly van Heiden Reinestein (directeur is bestuurslid en medewerker is penningmeester).

Het Drents Archief is lid van organisaties, zoals de landelijke vakorganisatie KVAN (waarvan de directeur van het Drents Archief penningmeester is) waaraan uiteraard contributieverplichtingen zijn verbonden.

6. Jaarrekening

6.1 Balans per 31 december 2023

ACTIVA	12-31-2023	12-31-2022	PASSIVA	12-31-2023	12-31-2022
	€	€		€	€
VASTE ACTIVA			**VASTE PASSIVA**		
Materiële vaste activa			Algemene reserve	157.736	157.736
Investeringen met economisch nut	205.439	193.488	Bestemmingsreserves	163.792	137.839
TOTAAL VASTE ACTIVA	**205.439**	**193.488**	Resultaat boekjaar	5.336-	25.953
				316.191	**321.527**
VLOTTENDE ACTIVA			Voorzieningen	881.302	746.569
			TOTAAL VASTE PASSIVA	**1.197.493**	**1.068.097**
Vorderingen					
BNG schatkistbankieren	766.120	746.997			
Debiteuren	32.692	6.855	**VLOTTENDE PASSIVA**		
Subsidieverstrekkers	114.456	93.464	*Langlopende leningen*		
	913.268	**847.316**	Lening BNG	**12.500**	**25.000**
Liquide middelen					
Bankrekeningen	277.436	326.593	*Kortlopende schulden*		
Kasgelden	2.174	862	Crediteuren	49.309	153.614
	279.610	**327.456**	Belastingen en premies	133.492	78.862
Overlopende activa			Overige tegoeden	10.854	14.645
Nog te ontvangen bedragen	47.642	8.246	Overlopende passiva	79.992	76.328
Vooruitbetaalde kosten	50.181	52.541	Aflossing Lening BNG	12.500	12.500
	97.822	**60.787**		**286.146**	**335.950**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**1.290.700**	**1.235.558**	**TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA**	**298.646**	**360.950**
Balanstotaal	**1.496.139**	**1.429.046**	**Balanstotaal**	**1.496.139**	**1.429.046**

6.2 Overzicht van baten en lasten

		Realisatie 2023	Begroting 2023	% realisatie tov begroting	Realisatie 2022
BATEN					
Structurele baten					
	Bijdrage Rijk	1.911.307	1.762.618	108%	1.769.278
	Bijdrage Rijk transitiegelden	50.000	50.000	100%	159.091
	Bijdrage gemeente Assen	137.444	126.900	108%	127.228
	Aanvulling budget depothuur gem. Assen	30.000	30.000	100%	30.000
	Bijdrage provincie Drenthe	501.136	481.129	104%	477.058
	Bijdrage e-depot	181.881	264.482	69%	181.881
Totaal		**2.811.768**	**2.715.129**	104%	**2.744.536**
Overige opbrengsten					
	Collectiebeheer (depotverhuur)	5.537	5.500	101%	5.726
	Publieksactiviteiten	37.588	45.500	83%	41.571
	Zakelijke dienstverlening	40.757	50.000	82%	69.386
	Projecten	113.798	69.522	164%	84.683
Totaal		**197.679**	**170.522**	116%	**201.366**
TOTAAL BATEN		**3.009.447**	**2.885.651**	104%	**2.945.901**
LASTEN					
Personeelskosten					
	Salarissen vast	1.852.888	1.659.025	112%	1.452.040
	Tijdelijk personeel	142.245	209.062	68%	179.636
	Overige personeelskosten	54.077	48.648	111%	60.928
Totaal		**2.049.210**	**1.916.735**	107%	**1.692.603**
Directe kosten					
	Collectie en archieven	88.861	71.000	125%	110.421
	Digitale diensten	95.906	77.541	124%	99.089
	Publieksactiviteiten	26.539	35.000	76%	30.719
	Projecten	51.672	54.100	96%	67.435
	Doorontwikkelen Drents Archief 3.0	-	45.000	0%	105
Totaal		**262.978**	**282.641**	93%	**307.769**
Indirecte kosten					

	Huisvestingskosten	408.007	363.200	112%	364.695
	Depothuur GA (incl. exploitatiekosten)	30.000	30.000	100%	30.000
	Dotatie reserves	145.000	145.000	100%	304.091
	ICT kosten	62.266	48.573	128%	67.247
	Organisatiekosten	60.054	76.500	79%	116.726
	Kapitaallasten	59.375	78.002	76%	64.144
Totaal		**764.702**	**741.275**	103%	**946.902**
Diverse baten en lasten		**62.107**	**10.000**	621%	**27.221**
TOTAAL LASTEN		**3.014.783**	**2.930.651**	103%	**2.920.053**
Saldo van baten en lasten		**5.336-**	**45.000-**		**25.848**
	Onttrekking bestemmingsres.doorontw. DA 3.0	-	45.000		105
	Totaal mutaties bestemmingsfonds en -reserve	**-**	**45.000**		**105**
Resultaat		**5.336-**	**0**		**25.953**

6.3 Resultatenanalyse 2023

Het resultaat, afgezet tegen de begroting conform het overzicht van baten en lasten, wordt gevormd door een resultatenanalyse.

Resultatenanalyse

Hogere structurele baten	96.639
Hogere overige opbrengsten	27.157
Hogere personeelskosten	-132.475
Lagere directe kosten	19.663
Hogere indirecte kosten	-23.427
Hogere diverse baten	52.107
Verschil saldo voor onttrekking reserve tov begroting	**39.664**

Structurele baten
De structurele baten zijn hoger dan begroot. De indexering van de partnerbijdragen in het verslagjaar is hoger dan begroot (8,0% in plaats van 2%).

Overige opbrengsten
De hogere opbrengst bij projecten compenseren de lagere opbrengsten bij Publieksactiviteiten (zoals de groepsbezoeken, het historisch vergaderen en educatie).

Personeelskosten
De salarislasten van vast personeel zijn in 2023 hoger dan vooraf begroot. De vaste formatie is opgehoogd met 2 fte om te kunnen voldoen aan gestelde eisen; deze zijn ingezet voor behoudswerkzaamheden en inventarisatie. Daarnaast zijn er twee tijdelijke medewerkers aangenomen voor projectwerkzaamheden. De salarisstijgingen vanuit de cao zijn hoger dan in de begroting waren opgenomen. Ook de dotatie aan de voorziening voor verlofsparen was niet begroot. In de cao 2022 is de regeling voor IKB en verlofsparen uitgebreid. Deze voorziening is ter dekking van kosten voortkomend uit het opnemen van dit verlof door medewerkers.

Directe kosten
De directe kosten zijn lager doordat er nog weinig kosten gemaakt zijn voor aanpassingen van de publieksruimte, zoals de entree en de kloostergang. Ook in de Digilounge en educatiekelder is vernieuwing nodig en begroot. De nodige voorbereidingen op dit vlak, zoals het aanstellen van een projectleider, het instellen van een werkgroep en oriëntatie zijn gedaan; de uitvoering en navenante kosten volgen vanaf 2024.

Indirecte kosten
De indirecte kosten zijn hoger dan begroot door met name tariefstijgingen, vooral bij de kosten van ICT en energie. Door uitbreiding in personeel stijgen ook andere kosten, zoals het licentiegebruik en support. De kosten van afschrijvingen zijn lager dan begroot omdat de investeringen in DAVA-apparatuur en back-up pas gedurende het jaar zijn gedaan. Daarnaast zijn enkele investeringen in de publieksruimte uitgesteld, omdat deze meegenomen worden in een project dat in 2024 van start gaat.

Diverse baten en lasten
Deze post is hoger dan begroot doordat er sinds 2023 weer rente berekend wordt op de spaarrekening, deze was niet begroot. Ook de teruggave van betaalde btw over het jaar 2022 viel hoger uit dan in de begroting opgenomen.

6.4 Waarderingsgrondslagen

De toegepaste waarderingen zijn gebaseerd op de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Handboek Financiële Verantwoording Archieven. Waar deze voorschriften met elkaar in strijd zijn, is meestal voorrang gegeven aan de bepalingen in het BBV.

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het exploitatiesaldo berust op grondslag van de verkrijgingsprijs, tenzij anders is vermeld. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Dit betekent dat baten worden opgenomen wanneer ze gerealiseerd zijn en lasten wanneer ze voorzienbaar zijn.

Rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 8 december 2023 door het algemeen bestuur is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het bestuur zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 87.320) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van € 87.320 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Materiële vaste activa
Vaste activa kunnen worden verkregen uit eigen middelen of uit middelen van derden die door middel van sponsoring of schenking daartoe zijn verkregen.

Vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (verminderd met eventuele bijdragen van derden). Hierop zijn de afschrijvingen in mindering gebracht. De afschrijvingen zijn berekend volgens het lineaire systeem waarbij de voorgeschreven afschrijvingstermijnen in de financiële verordening in acht worden genomen. De afschrijvingstermijnen in de financiële verordening zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur per activagroep. Met afschrijven wordt begonnen wanneer het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik. De afschrijving wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of wanneer het actief is gedesinvesteerd.

Voor de classificatie van de materiële vaste activa is gebruik gemaakt van een bij de bedrijfsvoering passende indeling in plaats van de indeling die het BBV voorschrijft.

Vlottende activa
Vlottende activa worden geactiveerd overeenkomstig de voorschriften in het Handboek Financiële Verantwoording Archieven.

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor eventuele oninbaarheid. Overige vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de vorderingen is vanaf 2017 de Uitzettingen in ‘s Rijks schatkist korter dan één jaar (BNG schatkistbankieren) opgenomen.

Onder de vlottende activa is opgenomen de toegekende nog te ontvangen meerjarige projectsubsidie. Deze projectsubsidie wordt als vordering in de balans opgenomen en valt vrij in de exploitatierekening zodra projectkosten overeenkomstig deze subsidie worden gemaakt.

Overlopende activa
Onder overlopende activa worden nog te ontvangen bedragen, onder andere rente van de spaarrekening en vooruitbetaalde kosten zoals de kosten van de subsidieaanvraag opgenomen.

Liquide middelen
De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen Vermogen
Het eigen vermogen betreft saldi uit exploitatieoverschotten (en tekorten) uit voorgaande jaren. Ook opgenomen onder het eigen vermogen zijn bestemmingsreserves.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs is in te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico’s ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Daarnaast worden de van derden (niet zijnde Europese en Nederlandse overheidslichamen) verkregen middelen (doeluitkeringen en projectsubsidies) die niet of slechts gedeeltelijk in een boekjaar zijn aangewend, opgenomen onder de voorzieningen. Het in een boekjaar niet bestede deel van toegekende subsidies en bijdragen, wordt rechtstreeks gedoteerd aan de voorzieningen. In het jaar dat de voorziening geheel of gedeeltelijk wordt aangewend, valt het aangewende bedrag vrij ten bate van de exploitatierekening. De hiermee samenhangende kosten komen ten laste van de exploitatierekening.

Hiermee is voor wat de indeling van de voorzieningen betreft aangesloten bij de bepalingen in het BBV, maar is voor wat de verwerking van mutaties betreft aangesloten bij de verwerkingswijze zoals het Handboek Financiële Verantwoording Archieven deze voorschrijft.

Schulden
Zowel de langlopende als de kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De langlopende schulden omvatten de langlopende geldleningen verminderd met de aflossingen voor het lopende boekjaar. De kortlopende schulden (looptijd korter dan 1 jaar) omvatten de crediteuren, de overlopende passiva en de aflossingen voor het komende boekjaar.

Voor de classificatie van de schulden is gebruik gemaakt van de indeling volgens het Handboek Financiële Verantwoording Archieven. Hierbij is dus afgeweken van de specifieke indeling zoals het BBV die voorschrijft.

Geprognosticeerde balans en EMU-saldo
De geprognosticeerde balans en het EMU-saldo zijn niet opgenomen in dit jaarverslag, omdat deze het inzicht niet ten goede komen.

Resultaatbepaling
Het resultaat wordt bepaald met inachtneming van de hierboven vermelde waarderingsgrondslagen.

6.5 Toelichting op de balansposten

Materiële vaste activa

	12-31-2023	12-31-2022
Materiële vaste activa	€	€
Inventaris en bedrijfsinrichting		
Boekwaarde per 01-01	193.488	217.558
Bij: Investeringen met economisch nut	69.834	38.311
Af: Investeringen eenmalig gesubsidieerd in boekjaar		
Desinvestering in boekjaar		
Afschrijvingen	57.883	62.381
Boekwaarde per 31-12	**205.439**	**193.488**

Zie voor verloopoverzicht bijlage 2, MVA

In 2023 is geïnvesteerd in vernieuwing van de back-up omgeving. Daarnaast zijn de complete DAVA-werkstations vervangen. De afgelopen jaren was weinig onderhoud gepleegd of vervangen, waardoor deze investering in de gespecialiseerde filmapparatuur noodzakelijk was. Ten opzichte van de investeringsbegroting zijn de investeringen in de herinrichting van de publieksruimte uitgesteld; deze worden meegenomen in het project herinrichting, welke in 2024 van start gaat. De afschrijvingstermijnen van de MVA die gehanteerd worden zijn: inventaris en bedrijfsinrichting 10 jaar, IT/ICT 3-5 jaar, depotinrichting 15-25 jaar en inrichting publieksruimte 10 jaar.

Vorderingen

Vorderingen	**2023**	**2022**
Uitzettingen in Rijks schatkist korter dan een jaar (BNG schatkist)	766.120	746.997
Debiteuren	32.692	6.855
Toegekende subsidie tbv project Drentse soldaten in de Grande Armee	25.500	-
Toegekende subsidie tbv project Erfgoedstarter	40.000	-
Toegekende subsidie tbv project WOII	4.552	38.757
Toegekende subsidie tbv project ontsluiting BP archieven	44.404	49.338
Toegekende subsidie tbv project Opa en omadagen	-	4.000
Toegekende subsidie tbv project Leven in Assen tijdens de oorlog	-	1.369
	913.268	**847.316**

Uitzettingen in Rijks schatkist
In het kader van schatkistbankieren houdt het Drents Archief een rekening aan bij de BNG.

Toegekende subsidie Drentse soldaten in de Grande Armée
Het project Drentse soldaten in de Grande Armee is in 2021 opgestart en bevindt zich in de uitvoerende fase. Een aantal organisaties heeft hiervoor een bijdrage toegezegd. In 2023 is door het Dutch Culture Matching Fund een bijdrage toegekend.

Toegekende subsidie Erfgoedstarter
Het Mondriaanfonds heeft een subsidie toegekend voor het in dienst nemen van een Erfgoedstarter. Deze starter op de arbeidsmarkt wordt binnen de organisatie de mogelijkheid geboden om relevante werkervaring op te doen.

Toegekende subsidie Tweede Wereldoorlog
Het project WO2 is in 2019 gestart en in 2023 afgerond. Een groot aantal organisaties heeft daarvoor een bijdrage toegezegd. De bijdrage van het Fonds voor Cultuurparticipatie wordt ontvangen wanneer de eindverantwoording is ingediend. Daarvoor moet een bepaald aantal leerlingen het programma hebben gevolgd. Vanwege corona ligt dit achter op schema, maar zal uiterlijk 2024 behaald zijn.

Toegekende subsidie ontsluiting BP-archief
Voor de ontsluiting van het Badan Persatuan-archief (BP) heeft het Drents Archief in 2022 een subsidie ontvangen van het ministerie van VWS (subsidieregeling collectieve erkenning Indisch en Moluks Nederland). Dit project loopt van 2022 tot en met 2025. Een deel van deze middelen is reeds ontvangen. Het restant zal de komende jaren bevoorschot worden.

Liquide middelen

Liquide middelen	2023	2022
Rabobank rekening courant	77.434	326.592
Rabobank spaarrekening	200.001	1
Kas	2.174	862
Kruisposten	-	-
	279.610	**327.456**

Alle liquide middelen staan ter onmiddellijke beschikking, behalve de gelden bestemd vanuit het Drents Heraldisch College. Deze staan niet ter vrije beschikking. Voor het Drents Archief geldt een drempelbedrag voor het schatkistbankieren van € 1.000.000,-. Het gemiddelde bedrag per kwartaal welke is aangehouden buiten de schatkist bedraagt € 347.490,-.

Overlopende activa

Overlopende activa	2023	2022
Nog te ontvangen bedragen	47.642	8.246
Vooruitbetaalde kosten	50.181	52.541
	97.822	**60.787**

Nog te ontvangen bedragen
Dit betreft nog te ontvangen opbrengsten van zakelijke dienstverlening, projectopbrengsten, voorgeschoten kosten en rentebaten. Deze hebben allemaal betrekking op 2023.

Vooruitbetaalde kosten
Dit zijn vooruitbetaalde contracten voor licenties, verzekeringen, abonnementen en onderhoudscontracten. Alle hebben betrekking op 2024.

Passiva

	Saldo 1-1-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve				
Algemene reserve	157.736			157.736
Bestemmingsreserves				
Doorontwikkeling Drents Archief 3.0	137.839	25.953		163.792

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. Daarnaast dient de reserve als financieel dekkingsmiddel voor besluiten die niet zijn opgenomen in de begroting en het meerjarenbeleidsplan.

Bestemmingsreserve doorontwikkeling Drents Archief 3.0
In 2011 is een bestemmingsreserve doorontwikkeling Drents Archief 3.0 gevormd. Het doel van deze reserve is de verdere doorontwikkeling en het up-to-date houden van de publieksfaciliteiten Drents Archief 3.0. Het plan was om in 2023 de publieksruimte aan te passen, zoals de entree en de Kloostergang. Ook in de Digilounge en educatiekelder is vernieuwing nodig. De nodige voorbereidingen op dit vlak zijn gedaan, de uitvoering volgt vanaf 2024.

Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 1-1-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023
Project Drentse soldaten in de Grande Armee	27.500	25.500	20.000	33.000
Project Ontsluiting BP Archief	59.205	-	37.043	22.162
Project Koloniën van Weldadigheid	-	19.100	4.100	15.000
Project Mediawijs met Sigismund	-	31.031	-	31.031
Project Erfgoedstarter	-	40.000	10.909	29.091
Project Verhaal van Drenthe	3.169	-	3.169	-
Project WO2	4.311	-	4.311	-
Project Leven in Assen tijdens de oorlog	6.904	-	6.904	-
Project Webapplicatie Koloniewoningen	5.533		5.533	-
Project Provinciale fotodienst	2.451	-	2.451	-
Voorziening Personele kosten	80.617	-	-	80.617
Voorziening Transitiegelden OCW	159.091	50.000	36.502	172.589
Voorziening Spaarverlof	10.752	24.235	-	34.988
Voorziening groot onderhoud	387.034	95.000	19.211	462.824
	746.569	**284.866**	**150.134**	**881.302**

Drentse soldaten in de Grande Armee
In 2022 is er subsidie geworven om dit internationale project in samenwerking met Garage TDI, Chronoscoop film, de Rijksuniversiteit Groningen en partners in België en Frankrijk uit te gaan voeren. De provincie Drenthe, de gemeente Assen, Zabawas, het Hendrik Mullerfonds, het Claas van Gorcumfonds en het Dutch Culture Matching Fund hebben een bijdrage hiervoor toegekend. In 2023 is gestart met de documentaire, het boek en een educatief project.

Ontsluiting BP-archief
In 2022 heeft het Drents Archief een subsidie ontvangen van het ministerie van VWS in het kader van de subsidieregeling collectieve erkenning Indisch en Moluks Nederland. Deze subsidie is bestemd voor de ontsluiting van het Badan Persatuan-archief (BP). In 2023 is iemand gevonden die het Maleis beheerst en kan helpen bij de inventarisatie van het archief, waardoor het project van start kon gaan.

Koloniën van Weldadigheid
De provincie Drenthe heeft subsidie toegekend voor Verhalen uit de Koloniën, waarbij informatie van schrijver Wil Schackmann over de Koloniën van Weldadigheid gebruikt wordt (website, podcast). In 2023 is een medewerker aangetrokken die met dit project aan de slag is gegaan.

Mediawijs met Sigismund
Voor de vernieuwing van de educatiekelder en een bijbehorend nieuw lesprogramma heeft de provincie Drenthe projectsubsidie toegekend. Dit project kent enige vertraging in verband met wisseling in projectleiding en moeizame fondsenwerving. In 2023 is het weer opgepakt. Er is bij collega-instellingen georiënteerd op mogelijke nieuwe invulling van de educatieruimte en er zijn gesprekken gevoerd met ontwikkelaars.

Erfgoedstarter
Het Mondriaanfonds heeft in 2023 een subsidie toegekend voor het in dienst nemen van een Erfgoedstarter. Deze starter op de arbeidsmarkt wordt binnen de organisatie de mogelijkheid geboden om relevante werkervaring op te doen.

Het Verhaal van Drenthe
Dit betreft subsidie die is toegekend door de provincie Drenthe voor uitbreiding van geheugenvandrenthe.nl. In de verslagperiode is vooral gewerkt aan planvorming voor digitalisering van de tijdschriften van historische verenigingen in Drenthe en plaatsing op geheugenvandrenthe.nl.

Tweede Wereldoorlog
In 2019 is gestart met het project WO2. Dit project bestaat uit diverse onderdelen, zoals diverse publieksactiviteiten, het produceren van twee podcasts, WO2 in 50 foto's en een vernieuwend educatieproject. Diverse organisaties en fondsen droegen hieraan bij. In 2023 zijn de laatste verbeteringen aan het educatieprogramma Het oorlogsdagboek van Drenthe gedaan. Het project is daarmee afgerond.

Leven in Assen tijdens de oorlog
In 2021 is subsidie ontvangen van het Mondriaanfonds voor het digitaliseren en ontsluiten van diverse bronnen die informatie geven over het dagelijkse leven in de oorlog in Assen. In 2023 is het laatste deel van deze subsidie aangewend.

Webapplicatie Koloniewoningen
Voor de ontwikkeling van een webapplicatie Koloniewoningen heeft de provincie Drenthe subsidie toegekend. De voorbereiding en eerste opzet is in 2022 gedaan, in 2023 is dit project opgeleverd.

Provinciale fotodienst
In 2022 is subsidie ontvangen van de provincie Drenthe voor het tweede deel van het ontsluiten van het provinciaal fotoarchief. Dit bedrag is in 2023 volledig aangewend.

Personele kosten
In 2020 is een arbeidstraject met een medewerker afgerond. Deze voorziening is getroffen om de kosten van de afgesloten overeenkomst en uitkeringen te kunnen dekken. Wegens ziekte zijn er in 2023 geen onttrekkingen geweest.

Transitiegelden OCW
Vanaf 2022 worden er door het ministerie van OCW jaarlijks extra middelen ter beschikking gesteld aan alle RHC's die zij kunnen aanwenden voor versterking van de digitale archieffunctie. Dit omdat de RHC's vanwege de aanstaande uittreding van het Rijk geen gebruik meer kunnen maken van de e-depotvoorziening van het Nationaal Archief. Deze middelen worden gedoteerd aan een voorziening transitiekosten. Deze voorziening zal gebruikt worden om de komende jaren diverse zaken op het gebied van e-depot, e-producten, e-diensten en digitalisering te bekostigen. Na vijf jaar stopt deze overbruggingstoelage.

Spaarverlof
De regeling voor IKB en verlofsparen zijn in de cao 2022 van het Rijk uitgebreid. De medewerker heeft de mogelijkheid om meer en langer te sparen. Dit kan oplopen tot maximaal 3600 uren verlof. Deze uren verjaren niet. De dotatie aan de voorziening spaarverlof is ter dekking van kosten voortkomend uit het opnemen van dit verlof door medewerkers.

Groot onderhoud
Met ingang van 2019 is het onderhoud van het pand aan de Brink 4 te Assen overgedragen van het Rijksvastgoedbeheer (RVB) aan het Drents Archief. Dit was eerst als pilot voor de duur van drie jaar. In 2021 is een evaluatie hiervan gedaan. Besluitvorming naar aanleiding van de evaluatie liet op zich wachten, maar dit wordt in 2024 weer opgepakt en afgerond. Door de overheveling is er een voorziening voor groot onderhoud getroffen. Het doel van deze voorziening is de kosten van het groot onderhoud evenredig over de jaren te kunnen verdelen. Aan deze voorziening ligt een meerjarenonderhoudsplanning ten grondslag.

Langlopende lening

Langlopende lening	2023	2022
Saldo 01-01	37.500	50.000
Bij: Aangetrokken leningen		
Af: Aflossingen	-12500	-12500
Saldo 31-12	**25.000**	**37.500**
Waarvan kortlopend deel	*12.500*	*12.500*

De lening is in 2005 afgesloten ter financiering van de aanschaf van verrijdbare depotstellingen en de noodzakelijke aanpassingen hiervoor. De looptijd is tot 2026. De rentelast van de vaste schulden van het afgelopen verslagjaar bedraagt € 1.491,-.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden	2023	2022
Crediteuren	49.309	153.614
Belastingen en premies	133.492	78.862
Overige tegoeden	10.854	14.645
Overlopende passiva	79.992	76.328
Aflossing lening	12.500	12.500
Saldo 31-12	**286.146**	**335.950**

Crediteuren
De post crediteuren is ten opzichte van het vorig jaar gedaald. Dit heeft te maken met het feit dat aan het eind van het vorig jaar een groot deel van de ICT-investeringen plaatsvond.

Overige tegoeden
In 2018 is de stichting Drents Heraldisch College ontbonden. De eigendommen met verantwoordelijkheid voor het beheer daarvan zijn aan het Drents Archief overgedragen. De middelen zijn overgemaakt op de rekening van het Drents Archief. Daarnaast omvat deze post de afwikkeling van een nalatenschap, waarbij het Drents Archief in 2023 een geldelijke schenking ontving. Het penvoerderschap van de Drentse Cultuur Academie, wat het Drents Archief sinds 2018 uitvoerde, is in 2023 overgeheveld aan Kits Primair.

Overlopende passiva
Deze post bevat onder andere nog te betalen kosten die betrekking hebben op het verslagjaar. Hierbij gaat het om kosten van collectie en archieven, projecten, personeel en accountantskosten.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen
Er zijn meerjarige contracten afgesloten voor energie-inkoop, licentie-overeenkomsten voor software, leasecontracten voor kopieer- en printapparatuur en het huurcontract voor het pand te Assen tussen het Rijksvastgoedbedrijf en het Drents Archief.

Gebeurtenissen na balansdatum
Niet van toepassing.

6.6 Toelichting overzicht van baten en lasten

Met het overzicht van baten en lasten wordt de realisatie over 2023 samen met de begroting en de realisatie over het vorig jaar gepresenteerd. Het saldo van baten en lasten wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 5.336,-.

Baten

Structurele baten
De structurele baten zijn hoger dan de begroting. In de begroting was rekening gehouden met een indexering van de partnerbijdragen van 2% van het Rijk en de gemeente Assen. De indexering in het verslagjaar is hoger dan voorgaande jaren (8,0%).

Sinds 2022 kunnen de RHC's in verband met de in 2025 geplande uittreding van het Rijk geen gebruik meer maken van de samen met het Nationaal Archief ontwikkelde landelijke e-depotvoorziening. Ter compensatie worden er tijdelijk (tot 2027) extra middelen ter beschikking gesteld die de RHC's kunnen aanwenden voor versterking van de digitale archieffunctie. Deze compensatiegelden (voor het Drents Archief in 2023 € 50.000,-) worden gedoteerd aan de voorziening Transitiekosten OCW.

Naast de reguliere bijdrage heeft de gemeente Assen ook in 2023 een bijdrage toegekend van € 27.008,- vanwege de dienstverlening inzake de bouwdossiers van de gemeente.

De bijdrage van de provincie betreft zowel de subsidie voor culturele doelstellingen als de dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor archieftaken. Deze DVO loopt tot en met 2024 en is inclusief prijsindexering voor de gehele periode. De subsidiebijdrage wordt wel jaarlijks geïndexeerd. Daarnaast heeft de provincie Drenthe voor 2023 incidenteel subsidie verleend ter compensatie voor gestegen kosten in 2023. Het gaat hierbij om een bedrag van € 18.000,-.

De bijdragen voor de pilot het Drentse e-depot zijn lager dan begroot. In 2021 is de pilot van start gegaan met de provincie Drenthe en de gemeenten Emmen, Meppel en Borger-Odoorn. In de begroting voor 2023 was rekening gehouden met meer (zes) deelnemers. Echter in de loop van het voorgaande jaar werd duidelijk dat er pas vanaf 2024 weer ruimte en capaciteit is voor nieuwe deelnemers.

Overige opbrengsten
We merken dat de inkomsten uit publieksactiviteiten, zoals het historisch vergaderen, de groepsbezoeken en educatie weer bijna op het niveau van de begroting zijn. Langzamerhand beginnen alle groepen ons gebouw weer terug te vinden.

De opbrengsten uit zakelijke dienstverlening bestaat uit een aantal opdrachten. Zo is in 2023 het onderzoek naar Joodse eigendommen dat we voor de gemeente Aa en Hunze uitgevoerd hebben, afgerond. Ook de opdracht op het gebied van archiefbewerking voor

de Vereniging van Drentse Gemeenten is uitgevoerd en gereed. Daarnaast heeft de archivaris het afgelopen jaar werkzaamheden verricht voor de GGD-VRD en het Waterschap Drents Overijsselse Delta.

De opbrengsten uit projecten zijn hoger dan vooraf begroot. Dit heeft te maken met het feit dat projectsubsidies niet in de begroting worden opgenomen, omdat deze bij het opstellen van de begroting nog niet (definitief) bekend zijn. Tegenover deze projectsubsidies staan directe kosten en salarislasten van tijdelijke medewerkers. Dit betreft de projecten Erfgoedstarter, Ontsluiting BP-Archief, Drentse soldaten in de Grande Armee, Leven in Assen tijdens de oorlog, Verhalen uit de Koloniën, Provinciale fotocollectie, de Tweede Wereldoorlog, Geheugen van Drenthe, Webapplicatie koloniewoningen. Al deze projecten konden op veel financiële steun van diverse subsidieverstrekkers rekenen.

Lasten

Personeelskosten

De realisatie van de salarislasten is hoger dan begroot. Alle vacatures zijn vervuld, daarnaast is er extra personele inzet geweest. Voor twee nieuwe projecten zijn tijdelijke medewerkers aangenomen, hier staan opbrengsten tegenover. Door invulling te geven aan de notitie Hoe gaan we om met ontoegankelijke delen van onze collectie – de Basis op orde van december 2022 is de formatie structureel uitgebreid. Uitbreiding van uren vond plaats bij het team Behoud en er werd een medewerker Inventarisatie aangenomen. Tevens is aan ziektevervanging gedaan, hier is geen structureel budget voor beschikbaar.

In de cao is de regeling voor IKB en verlofsparen uitgebreid. Een medewerker heeft de mogelijkheid om veel meer en langer te sparen. Verlofuren verjaren niet meer. De dotatie aan de voorziening Spaarverlof is ter dekking van kosten voortkomend uit het opnemen van dit verlof door medewerkers. Deze was niet begroot.

In 2022 is er een akkoord over de cao Rijk gesloten, met een looptijd tot en met 30 juni 2024. Dit betekende voor 2023 een loonsverhoging van 3% en een eenmalige bruto uitkering van € 450 per 1 april 2023.

De inhuur van tijdelijk personeel is lager dan begroot. Projectmedewerkers zijn op de loonlijst gekomen in plaats van extern ingehuurd. Dit scheelde in de kosten. Daarnaast is een zakelijke dienstverlening (e-depot) niet doorgegaan, dus hiervoor is ook geen personeel ingezet.

Publicatie bezoldiging topfunctionarissen
Op grond van de wet Normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) dienen publieke organisaties de inkomens van haar topfunctionarissen te publiceren. Hierna volgt het overzicht (over 2023 en 2022) van het inkomen van de directeur en de vacatieregeling van het Dagelijks en Algemeen Bestuur. Het voor het Drents Archief toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000,-. De vergoeding van de directeur blijft onder de jaargrens van de WNT in 2023.

C.M. Rodenburg, directeur

	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Belastbare kostenvergoeding	Voorziening betaalbaar op termijn (pensienpremie)	Beëindigingsuitkering	Jaarbeëindiging
2023	Onbepaald	Fulltime	€ 120.467	€ 1.029	€ 19.535	€ 0	n.v.t.
2022	Onbepaald	Fulltime	€ 113.224	€ 526	€ 21.501	€ 0	n.v.t.

De bestuursleden ontvangen een vacatievergoeding conform het vacatiegeldenbesluit van het Drents Archief. Conform dit besluit heeft de voorzitter/rijksbestuurder en één bestuurslid respectievelijk € 201,50 en € 155,- per bijgewoonde vergadering ontvangen. Deze bezoldiging is aangevuld met een reiskostenvergoeding. De overige bestuursleden maken geen gebruik van de vacatieregeling.

Bestuursleden algemeen- en dagelijks bestuur kalenderjaar 2023

Naam	Beloning	Belastbare kostenvergoeding	Belastbare reiskosten	Overige belastbare kostenvergoeding	Termijn
M.J.M. Hoogeveen	€ 0	€ 1.707			
J. Seton	€ 0				
M.L.J. Out	€ 0				
H. Hartog	€ 0	310	€ 66		
B.J. ten Oever	€ 0				

Bestuursleden algemeen- en dagelijks bestuur kalenderjaar 2022

M.J.M. Hoogeveen	€ 0	€ 1.951			
J. Seton	€ 0				
M.L.J. Out	€ 0				
H. Hartog	€ 0	€ 620	€ 20		
B.J. ten Oever	€ 0				vanaf 22 juni 2022
B. Bergsma	€ 0				tot 21 juni 2022

Directe kosten
De kosten van collectie & archieven en digitale diensten zijn hoger dan begroot. De kosten van software (voor onder andere onze collectiebeheersystemen) waren hoger dan begroot; met name tariefstijgingen bij de leveranciers en uitbreiding in aantal gebruikers zijn hier de reden van. Daarnaast was er in de begroting geen rekening meer gehouden met kosten voor AlleDrenten.nl. Deze database wordt geïntegreerd in onze vernieuwde website, maar hierbij lopen we tegen onvoorziene problemen in functionaliteit van de website aan waardoor het meer tijd kost om dit goed te regelen.

Ook de forse opknapbeurt van alle DAVA-apparatuur vanwege achterstallig onderhoud zorgt voor een opdruk van de kosten.

In 2022 is gestart met de restauratie van een groot aantal bijzondere atlassen en boeken uit onze bibliotheek. Dit zorgt voor een toename van de bibliotheekkosten. Hiertegenover staat een bijdrage van de stichting Boek en Wurm.

De geplande aanpassingen in het kader van de doorontwikkeling Drents Archief 3.0 zijn het afgelopen jaar voorbereid. Het gaat om aanpassingen in de publieksruimtes, zoals de entree, Digilounge, educatieruimte en de Kloostergang. Na deze aanpassingen moeten bezoekers nog meer verleid worden binnen te komen en de Digilounge te bezoeken. De Kloostergang kan beter benut worden door een andere indeling en verbetering van de akoestiek. Ook de educatieruimte (Sigismund kelder) is na twaalf jaar intensief gebruik toe aan een update. Deze update zal worden ingebed in een nieuw educatieprogramma Mediawijs met Sigismund, wat zich richt op het belang van het omgaan met en bewaren van digitale informatie. De uitvoering en kosten vinden vanaf 2024 plaats.

Indirecte kosten
De huisvestingskosten liggen hoger dan de begroting en vorig jaar. De kosten van energie zijn fors gestegen (80% ten opzichte van begroting en vorig jaar). Er is enerzijds sprake van hogere kosten per m3/kW. Tevens is per 1 januari 2023 de btw op energie weer terug naar 21%. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden, waardoor de huisvestingkosten nu veel hoger uitkomen.

De dotaties aan de voorzieningen groot onderhoud en transitiekosten OCW zijn conform begroting. Aan de voorziening groot onderhoud ligt het meerjarenonderhoudsplan ten grondslag, welke de basis is voor de dotatie. Deze is vorig jaar bijgesteld. De voorziening transitiekosten OCW is vanaf begin 2022 getroffen. Deze dekt de toenemende kosten op het gebied van e-depot, e-producten en e-diensten en digitalisering de komende jaren. We ontvangen hiervoor tijdelijk extra middelen van het Rijk.

De kosten van ICT zijn hoger dan begroot. Dit heeft te maken met tariefstijgingen bij leveranciers en uitbreiding van medewerkers (en navenant licenties en werkplek inrichting). Daarnaast is er door de gepleegde investeringen in DAVA en de back-up extra ICT-support geweest in 2023.

De organisatiekosten zijn lager dan begroot. De externe inhuur voor juridische ondersteuning op het gebied van e-depot en voor het automatiseren en optimaliseren van diverse processen in de organisatie konden ten laste van de voorziening Transitiekosten OCW gebracht worden.

De kapitaallasten zijn lager dan begroot. De geplande investeringen zijn later in het jaar uitgevoerd. De investeringen in de publieksruimte worden uitgesteld, deze worden meegenomen in het project van de herinrichting van de publieksruimte. In 2023 is hiervoor een nieuwe projectleider aangetrokken. Aan de hand van de uitkomsten van het project zal hiervoor een (aangepaste) investeringsbegroting opgesteld worden. Beide zorgen voor een daling bij de afschrijvingslasten in 2023.

Diverse baten en lasten
Deze post is hoger dan begroot doordat de berekening van de teruggaaf van betaalde btw over het jaar 2022 hoger uitkwam. Deze post wordt behoudend begroot. Daarnaast ontvingen we in 2023 voor het eerst in jaren weer rente op de spaarrekeningen.

Verantwoording Rechtmatigheid

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het algemeen bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 8 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 87.320.

Bevinding
Het bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen het begrotingscriterium. Er zijn afwijkingen geconstateerd ten aanzien van het overschrijden van het jaarlijks budget. In de jaarrekening 2023 is een overschrijding geconstateerd van €52.454 ten opzichte van de controlegrens (€87.320). De overschrijding is veroorzaakt door extra personele inzet ten opzichte van de begroting 2023. Daarnaast was er in 2023 stijging van kosten door tariefstijgingen. Hiervan is verslag gedaan in de Turap.

6.7 Rechtmatigheid

Met ingang van boekjaar 2023 dient het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) zelf verantwoording af te leggen aan het algemeen bestuur over het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, dat wil zeggen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving. Door de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording verschuift de verantwoordelijkheid voor het rapporteren over de rechtmatigheid van de jaarrekening van de externe accountant naar het bestuur. In deze paragraaf wordt dit onderdeel nader toegelicht.

In de bestuursvergadering van 8 december 2023 is voorgesteld om de verantwoordingsgrens op 3% te stellen. Voor het beoordelen van de rechtmatigheid binnen RHC Drents Archief is daarnaast het normenkader geformuleerd: aan welke geldende (financiële) wet- en regelgeving moet voldaan worden. Voor het beoordelen van de rechtmatigheid van 2023 is aangegeven welke interne en externe regelgeving van toepassing is voor de financiële beheersmaatregelen en in welke mate dit is. Er is aangegeven welke regelgeving meegenomen is in de toetsing en welke niet getoetst is. 2023 is het eerste jaar voor de rechtmatigheidsverantwoording. Primair is in 2023 de focus gelegd op de opzet en het bestaan van de huidige interne beheersingsmaatregelen. Aan de hand van de bevindingen van deze procesgerichte controles zullen waar nodig verbetervoorstellen voor het komende jaar worden toegepast.

Voor wat betreft een deel van de regelgeving geldt dat deze niet meegenomen is in de toetsing van dit jaar. Dit heeft te maken met de grootte van de organisatie, waardoor er

momenteel geen mogelijkheid is voor een volledig onafhankelijke control-functie. Het vergt meer tijd, middelen en mensen om dit gestructureerd uit te voeren. Daarnaast zijn een aantal regelingen gedateerd en dienen geüpdatet te worden. Voor deze normen geldt dat de rechtmatigheid niet kan worden vastgesteld. Dit geldt voor de interne regelgeving: het Bestuursreglement, de Mandaatregeling, het Mandaatbesluit financiële lening, de Nota reserves en voorzieningen, de Bruikleenovereenkomst (personeel) en het handboek AO. Voor de externe regelgeving gaat het om Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), de Archiefwet, Handboek financiële verantwoording Rijksarchieven, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), Fiscale- en sociale wetgeving, Wet Werk en Zekerheid, Wet Arbeidsmarkt in balans (WAB), Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA), Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), Wet Markt en Overheid en de Wet op het BTW-compensatiefonds.

Interne regelgeving die wel getoetst is betreft de Gemeenschappelijke Regeling RHC Drents Archief, Regeling vacatiegelden bestuur, Financiële verordening, Inkoopvoorwaarden RHC Drents Archief, Treasurystatuut, Notitie financiële richtlijnen m.b.t. verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij bestellingen en aangaan van verplichtingen. Voor wat betreft externe regelgeving gaat het om Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), Collectieve Arbeidsvoorwaarden Rijk (CAO), Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), Aanbestedingswet 2012, Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) en Schatkistbankieren. Bij deze toetsing geldt dat niet alle regelgeving volledig getoetst kon worden. Dat betekent dat de rechtmatigheid voor deze normen ook niet volledig zijn vastgesteld.

Er zijn onrechtmatigheden geconstateerd. De geconstateerde afwijkingen betreft het begrotingscriterium. Er zijn afwijkingen geconstateerd ten aanzien van het overschrijden van het jaarlijks budget. In de jaarrekening 2023 is een overschrijding geconstateerd van €52.454 ten opzichte van de controlegrens (€87.320). De overschrijding is veroorzaakt door extra personele inzet ten opzichte van de begroting 2023. Daarnaast was er in 2023 stijging van kosten door tariefstijgingen. Met de rechtmatigheidscontrole door Drents Archief voor de jaarrekening 2023 is voldaan aan de verplichting voor een eigen controle op dit gebied.

7. Overige gegevens

7.1 Voorstel tot bestemming resultaat over 2023

Het resultaat voor bestemming is € 5.336,- negatief. Er zijn geen onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Doorontwikkeling Drents Archief 3.0. Na bestemming is het resultaat negatief €5.336,-.

Het voorstel is om het negatieve resultaat ten laste te brengen van de algemene reserve.

7.2 Verklaring algemeen bestuur

Hiermee verklaart het algemeen bestuur van het Regionaal Historisch Centrum Drents Archief te Assen dat de jaarrekening over de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2023 van genoemde Gemeenschappelijke Regeling is opgemaakt in overeenstemming met de ter zake vastgestelde richtlijnen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 10 juli 2024.

7.3 Controleverklaring accountant

Handelsweg 16C
9482 WE Tynaarlo
Postbus 67
9480 AB Vries

T (0592) 53 09 53
info@afier.com
afier.com

KvK 02086462
BTW 8138.33.991.B01
IBAN NL55INGB0669748528

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Regionaal Historisch Centrum (RHC) Drents Archief

Verklaring betreffende de jaarrekening
Wij hebben de jaarstukken 2022 van Regionaal Historisch Centrum (RHC) Drents Archief te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van Regionaal Historisch Centrum (RHC) Drents Archief op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en Handboek financiële verantwoording archieven;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en relevante wet- en regelgeving, waaronder de relevante verordeningen en bepalingen van het Regionaal Historisch Centrum Drents Archief, zoals opgenomen in het normenkader d.d. 07-12-2021.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2022;
- de balans per 31 december 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Regionaal Historisch Centrum (RHC) Drents Archief zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht

relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Jaarstukken 2021

Materialiteit
Op basis van professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 29.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Van collectie naar connectie

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording en het Handboek financiële verantwoording archieven. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, zoals opgenomen in het normenkader d.d. 07-12-2021.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante

gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Tynaarlo, 19 april 2022

w.g.

Afier Auditors B.V.
De heer drs. P. Klein RA

B1 Kwantitatieve gegevens Drents Archief

Kwantitatieve gegevens

		2023		2022		2021	
I	**Algemeen**						
	Bruto vloeroppervlakte (in m2)		3.177		3.177		3.177
II	**Personeel**	**Aantal**	**FTE**	**Aantal**	**FTE**	**Aantal**	**FTE**
	Medewerkers formatief	36	28,1	29	23,20	25	19,82
	Projectmedewerkers (tijdelijk)	3	2,78	2	1,44	7	3,84
	Vrijwilligers/stagiairs	36	3	39		38	
III	**Collectiebeheer**						
	Depotcapaciteit (in m1)		9.400		9.400		9.400
	Depot Hoogkerk (in m1)		0		0		932
	Archiefcollecties:						
	Rijkscollectie (incl. particulier archief) (in m1)		8.900		8.792		8.600
	Provinciale Collectie (in m1)		1.240		1.240		1.240
	Collectie gemeente Assen (in m1)		1.006		1.000		826
	Kaarten (aantallen)		12.000		12.000		12.000
	Charters (aantallen)		3.500		3.500		3.500
	Zegels (aantallen)		12.000		12.000		12.000
	Krantenleggers (aantallen)		2.197		2.197		2.197
	Foto's Drents Archief en provincie (aantallen)		1.260.000		1.230.000		1.225.000
	Foto's digitaal ontsloten (aantallen)		228.043		203.903		199.427
IV	**Individuele dienstverlening**						
	Werkplekken studiezaal/digilounge		8 en 15		8 en 15		8 en 15
	Zitplekken digilounge		10		10		10
	Openingsuren studiezaal p/wk		22,5		22,5		22,5
	Bezoeken digilounge		3.607		2.357		1.114
	Bezoeken studiezaal		509		408		237
	Aanvragen studiezaal		6.388		5.991		3.861
	Uitleningen bibliotheek		893		718		876
	Inlichtingen (mail/telefoon/chat)		4.044		2.963		3.576

		Aantal	Deelnemers/oplage	Aantal	Deelnemers/oplage	Aantal	Deelnemers/oplage
V	**Activiteiten publieksgroepen**						
	Groepsbezoek		235		260		0
	Historisch vergaderen		547		390		134
	Bezoek van scholen		2.403		3.731		1.402
	Nieuwsbrief Drents Archief	16		8		6	
	e-Depot Nieuwsbrief	1		2		3	
	Persberichten algemene publicaties	6		6		13	
	Drentse Geschiedenis Quiz	1	160.000	1	160.000	1	160.000
VI	**Digitale diensten**						
	Bezoeken www.allekolonisten.nl		29.639		19.406		28.242
	Bezoeken www.alledrenten.nl		151.314		143.861		195.771
	Zoekvragen www.wiewaswie.nl		253.807		252.756		216.995
	Bezoeken www.drentsarchief.nl		247.519		204.919		223.414
	Bezoeken geheugenvandrenthe.nl		128.724		145.561		165.156
	Weergaven YouTube		148.782		137.024		146.376
	YouTube abonnees		2.590		2.355		2.129
	Followers X (voorheen Twitter)		3.605		3.697		3.744
	Fans Facebook		6.998		5.985		4.808
	Totaal bereik Facebook		2.074.863		1.667.196		1.861.704
	Followers Instagram		1.932		1.736		1.549
	Followers LinkedIn		1533		1194		966

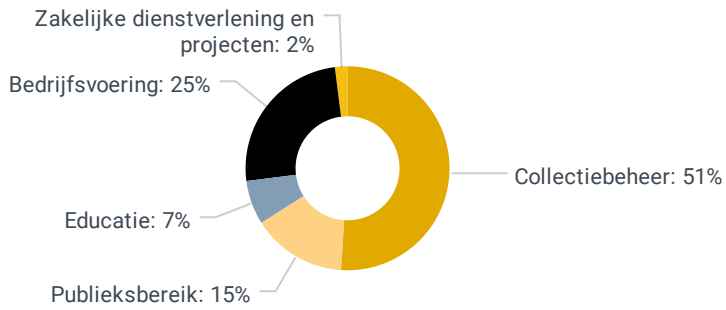
B2 Verloop materiële vaste activa per 31 december 2023

	Boekwaarde 01-01-2023	Investering in boekjaar	Afschrijving in boekjaar	Boekwaarde 31-12-2023
IT / ICT - 5 jaar	110.052	6.814	34.476	82.390
IT / ICT - 10 jaar	43.502	63.021	8.257	98.267
Inventaris	2.024		313	1.712
Inrichting publieksruimte	5.329		1.632	3.697
Depotinrichting	32.581		13.205	19.376
	193.488	**69.834**	**57.883**	**205.439**

B3 Kostenverdeelstaat 2023

	Uren gerealiseerd	Directe kosten	Directe opbrengsten	Personele kosten	Huisvesting kosten	Organisatie, IT en kapitaalslasten	Totaal kosten	Percentage
Collectiebeheer	15.430	184.767	-5.537	860.788	319.804	97.325	1.457.147	51%
Publieksbereik	6.516	26.539	-37.588	363.506	26.650	41.100	420.207	15%
Educatie	1.767	-		98.575	106.601	11.145	216.322	7%
Bedrijfsvoering	10.597	-		591.171	53.301	66.841	711.313	25%
Zakelijke dienstverlening en projecten	2.423	51.672	-154.555	135.171	26.650	15.283	74.222	2%
							2.879.210	**100%**

Realisatie 2023

Collectiebeheer	51	Publieksbereik	15	Educatie	7
Bedrijfsvoering	25	Zakelijke dienstverlening en projecten	2		

B4 Beleidsindicatoren Taakveld: Overhead

	2023	2022
Totale formatie begroot	24	22,5
Totale bezetting (31-12)	28,1	23,2
Aantal medewerkers (31-12)	36	27
Medewerkers met tijdelijk dienstverband (31-12)	2,8	1,4
Medewerkers met vast dienstverband (31-12)	25,3	21,8
Totale apparaatskosten	€ 619.702	€ 642.811
Externe inhuur (totaal kosten)	€ 209.128	€ 273.366
Externe inhuur (% loonsom)	10%	17%
Totale overhead	27%	31%
Overheadkosten	€ 813.906	€ 858.721

DRENTS
ARCHIEF

Neem contact op met het Drents Archief

Heeft u naar aanleiding van de jaarstukken 2023 vragen voor ons? Neem dan contact met ons op via info@drentsarchief.nl.

Veel voorkomende begrippen en afkortingen

A

Acquisitie	Het verwerven en aannemen van particuliere archieven.
Archiefwet	De Archiefwet is de belangrijkste wet voor de informatievoorziening van de Nederlandse overheid. De wet regelt dat overheidsarchieven na verloop van tijd openbaar worden voor burgers. Lees hier meer.
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming. Europese privacywet waar overheden, bedrijven en verenigingen aan moeten voldoen.

B

Born digital	(Archief)materiaal dat een digitale oorsprong heeft en geen analoge variant kent. Een gedigitaliseerd document valt hier dus niet onder, deze heeft namelijk wel als 'papier' bestaan.

D

DIV	Documentatie informatievoorziening
DVO	Dienstverleningsovereenkomst. In zo'n overeenkomst wordt vastgelegd welke diensten het Drents Archief verleent aan de contractspartij en onder welke voorwaarden.

E

E-depot	Een voorziening voor digitale archieven. Denk hierbij aan USB sticks, harde schijven, CD's of DVD's. Ook *born digital* materiaal, dus met een van oorsprong digitale vorm, wordt op de juiste wijze bewaard.
ED3	Afkorting voor Eisen Duurzaam Digitaal Depot; een toetsingskader voor langetermijnbeheer van blijvend te bewaren digitale informatie.
ERP-systeem	Enterprise Resource Planning. Een systeem dat helpt om (interne) bedrijfsprocessen te automatiseren.

G

GGD-VRD	GGD: Gemeentelijke Gezondheidsdienst. VRD: Veiligheidsregio Drenthe.
GR	Gemeenschappelijke Regeling. Het Regionaal Historisch Centrum Drents Archief is een openbaar lichaam op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR). Daarmee hebben de betrokken overheden, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de Gemeente Assen, taken die zij wettelijk verplicht zijn uit te voeren, aan het Drents Archief overgedragen zonder de bestuurlijke verantwoordelijkheid uit handen te geven. Lees hier meer over deze regeling.

I

Indiceren	Het opstellen van een namenindex.

M

Maatschappij van Weldadigheid	De Maatschappij van Weldadigheid is in 1818 opgericht om paupers een kans te geven zich te ontworstelen aan een arm bestaan. Nergens ter wereld is al vanaf het begin van de negentiende eeuw zo'n grootschalig experiment uitgevoerd om met landbouw de armoede te bestrijden. Lees verder op onze website.
MDTO	Metagegevens voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie.

O

OCW	Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
Ontsluiting	Het toegankelijk maken van informatie of een archief.

R

RHC	Afkorting van Regionaal Historisch Centum. Een algemene term voor een organisatie die zorg draagt voor het bewaren en toegankelijk maken van historische bronnen. Elke provincie in Nederland heeft een RHC. Het Drents Archief richt zich specifiek op de bronnen en verhalen van Drenthe.

S

Sessies, bezoekers als paginaweergaven	In deze context betekent dit het volgende. Sessies: aantal keren dat de website is bezocht. Bezoekers: aantal individuele bezoekers. Paginaweergaven: aantal keren dat een pagina is bezocht.

V

VDG	Vereniging Drentse Gemeenten. Een provinciale afdeling van de Vereniging Nederlandse Gemeenten.
Verdrag van Faro	Dit verdrag van de Raad van Europa benadrukt de maatschappelijke en verbindende waarde van erfgoed en het belang van deelname door de samenleving. Nederland heeft op 10 januari 2024 dit verdrag ondertekend. Lees hier meer.

W

Woo	Wet open overheid. Deze wet regelt welke overheidsinformatie openbaar is en hoe je dit kan aanvragen. Lees hier meer.